

ДНЕВНИК

(стенографски)

на

XIX^{то} обикновено Народно събрание

Втора редовна сесия

5. заседание, четвъртък, 3 ноември 1921 г.

(Открито от подпредседателя Х. Т. Манолов в 4 ч. 45 м. след пладне)

Председателстваващ Х. Манолов: (Звъни) Заседанието е открито.

Моля, един от в. г. секретарите да провери присъстващите в. г. народни представители.

Секретар И. Гетов (з): (Прочита списъка. От заседанието съж отсъствували следните народни представители: Селим х. Ахмедов, Цоню Вржшлянов, Тодор Булев, Атанас Буров, Никола Габровски, д-р Тодор Гатев, Недялко Георгиев, Гено Грамов, Георги Димитров, Логин Дончев, Ламби Кандев, Иван Ковачев, Петър Кораков, Мони Личев, Тодор Луканов, Александър Людсканов, д-р Никола Максимов, Владимир Марков, Никола Мушанов, Димитър Попов, Гани Радев, Стоян Радев, Никола Сапунджиев, Мито Семов, Митко Соколов, Георги Стойнов, Апостол Урумов, Методи Хранов, Иван Цанков, Коста Ципоранов, Александър Чапрашиков, Крум Чапрашиков, Ахмед Зихни х. Юмеров, Георги Юртов и Димитър Яблански)

Председателстваващ Х. Манолов: (Звъни) От 216 души народни представители присъствуват 148. Има нужното число и заседанието е редовно.

Преди да пристъпим към дневния ред, съобщавам на в. г. народните представители, че съж постъпни заявления за отпуски:

От бургаския народен представител в. г. д-р Никола Максимов, с което моли да му се разреши 2-дневен отпуск, за 2 и 3 т. м. Бюрото му разрешава.

От врачанския народен представител в. г. Вълко Иванов Гарвански, с което моли да му се извинят отсъстванията от 1 до 3 т. м. включително. Бюрото му ги извинява.

От петришкия народен представител в. г. Никола Хайдуков, с което моли да му се извинят отсъстванията за 28 и 29 октомври. Бюрото му ги извинява.

От старозагорския народен представител в. г. Кънчо Чанов, с което моли да му се извини отсъствието за 2 т. м. Бюрото му го извинява.

От бургаския народен представител в. г. Логин Дончев, с което моли да му се разреши 2-дневен отпуск, за 3 и 4 т. м. Бюрото му разрешава.

От бургаския народен представител в. г. Гани Радев, с което моли да му се разреши 2-дневен отпуск, за 3 и 4 т. м. Бюрото му разрешава.

От бургаския народен представител в. г. Желю Тончев, с което моли да му се извинят отсъстванията за 29, 30 и 31 октомври. Бюрото му ги извинява.

Постъпило е заявление от народния представител в. г. Васил Мулетаров до бюрото, с което, като съобщава, че на 27 т. м. е направил отсъствие и е поискал да му се извини по денешната, с която е телеграфирал до Бюрото да му се извини отсъствието, е закъснала и не по негова вина не е извинено, иска да му се извини това отсъствие. Ние имахме взето едно решение от Камарата, съгласно което не могат да се извиняват такива отсъствия от миналата сесия, но изглежда, че ще се окажат такива случаи, където не по вина на народните представители — било че съж закъснили техните донешни, с които искат да се извинят отсъстванията им, било по други причини — не е могло да се извинят отсъстванията навреме. Ще трябва в едно идно заседание да се сложи този въпрос отново на разискване и разрешение.

Подобно заявление е депозирано и от народния представител в. г. Христо Кабакчиев. Засега заявленията им се остават без последствие и отсъстванията им остават неизвинени до второ разглеждане на въпроса.

Съобщавам още на в. г. народните представители, че е постъпило питане от парламентарната група на българската комунистическа партия, отправено до в. г. министрите на външните работи, на вътрешните работи и на правосъдието, с което искат да им се отговори: (Чете)

„1. Как мисли правителството да се справи с големия въпрос за съдбата на стотините хиляди бежанци българи и турци, който въпрос и до днес си остава открит и неразрешен?

„2. Как смета да разреши — и в състояние ли е да направим това то — въпроса за тези български бежанци, които искат да се завърнат в родните си огнища, да се настаният в имотите си, като им се осигури един свободен човешки живот?

„3. Не намира ли, че е престижно да се партизанистува с нещастното на тези бежанци и че трябва да се тури край на тези срамни фаворизации и грабъжки — които уж изброени в началото на питането“

Препис от това питане ще бъде препратен на надлежните министри, да се подготвят и да отговорят.

Т. Ценов (к): Г. председателю! Вчера от името на нашата група подадохме едно питане за личните карти, за една незаконна заповед на софийския началник на гарнизона, с която се задължават всички граждани да си набавят лични карти. С хиляди души се трупат сега по участъците, обременяват се хиляди хора. Ние искаме да бъде отговорено на туй питане по спешност. Вземам се такси за фотографии и с хиляди левове се натоварват бедните граждани в София.

Председателстващ Х. Манолов: Кога искате да ви се отговори — днес или утре?

Т. Ценов (к): Да се разгледа това питане; г. министра да отговори.

Председателстващ Х. Манолов: Ще се сложи на дневен ред, но сега не може да се разгледа. Вие искате само да апелирате към г. министра?

С. Манов и Т. Ценов (к): Питането е от спешен характер.

Председателстващ Х. Манолов: Значи, вие не слагате въпроса за гласуване, а само апелирате към г. министра? Това ли е Вашето желание? Молите г. министра да Ви отговори?

Т. Ценов (к): Настояваме Вие да наистинте пред г. министра да отговори, защото въпросът е от спешен характер. 7-дневен срок се дава.

Председателстващ Х. Манолов: Ако настоявате да се тури на дневен ред, то е друг въпрос.

Т. Ценов (к): Реда по правилника е да кажете на г. министра да отговори.

С. Манов (к): Той ще отговори, когато всички хора се снабдят с карти!

Председателстващ Х. Манолов: Минаваме на дневния ред.

Първата точка от дневния ред е трето четене законопроекта за даване на Тетевенското училищно настоятелство манастиря-църква „Св. пророк Илия“ и неговите недвижими имоти.

Моля секретаря г. Гетов да прочете законопроекта.

Секретар И. Гетов (з): (Чете)

„З А К О Н

за даване на Тетевенското училищно настоятелство манастиря-църква „Св. Пророк Илия“ и неговите недвижими имоти.

Член единствен. Отстъпват се на Тетевенското училищно настоятелство останките на църквата-манастиря „Св. Пророк Илия“, заедно с всички негови недвижими имоти“.

Председателстващ Х. Манолов: Ще гласуваме.

Който г. г. народни представители приемат на трето четене законопроекта за даване на Тетевенското училищно настоятелство манастиря-църква „Св. Пророк Илия“ и неговите недвижими имоти, както се прочете от г. секретаря, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство, Собранието приема.

Минаваме към втората точка от дневния ред — трето четене законопроекта за сключване бюджета за 1915 г.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретар И. Гетов (з): (Чете)

„З А К О Н за сключване бюджета за 1915 г.

Член 1.

Редовен бюджет.

Приходи¹⁾

Предвидени приходи	275.379.886— л.
Констатирани да постъпят	226.724.817-08 „
Постъпили	194.547.397-96 „
Останали за събиране на 1 юлий 1916 г.	32.177.419-12 „

Член 2.

Разходи:

1. Разрешени кредити.

а) Разрешени с бюджета	270.063.939— л.
б) Открити през течение на бюджетното упражнение за връщане неправилно внесени на приход суми (ал. 2 на чл. 25 от закона за отчетността по бюджета)	69.562-69 „

Всичко по редовния бюджет 270.133.501-69 л.

в) Свръхсметни кредити, разрешени съгласно сже чл. 126 от Конституцията	660.655-44 л.
---	---------------

г) Свръхсметни кредити, разрешени срещу приходите на редовния бюджет за 1915 г.	17.401.462— „
---	---------------

Всичко разрешени кредити 288.195.619-13 л.

2. Изплатени разходи:

а) По редовния бюджет	213.851.566-82 л.
---------------------------------	-------------------

б) По свръхсметните кредити, разрешени съгласно сже чл. 126 от Конституцията	457.264-06 „
--	--------------

в) По свръхсметните кредити, разрешени срещу приходите на редовния бюджет за 1915 г.	8.808.618-31 „
--	----------------

Всичко изплатени разходи 223.117.449-19 л.

Ангажирани кредити:

а) По редовния бюджет	6.585.307-73 л.
---------------------------------	-----------------

б) По свръхсметните кредити, разрешени съгласно сже чл. 126 от Конституцията	10.050-14 „
--	-------------

в) По свръхсметните кредити, разрешени срещу приходите на редовния бюджет за 1915 г.	359.388-29 „
--	--------------

Всичко ангажирани кредити 6.954.746-16 л.

А всичко изплатени разходи и останали за изплащане ангажменти 230.072.195-35 л.

4. Неизразходени суми:

а) По редовния бюджет	49.696.627-14 л.
---------------------------------	------------------

б) По свръхсметните кредити, разрешени съгласно сже чл. 126 от Конституцията	196.341-24 „
--	--------------

в) По свръхсметните кредити, разрешени срещу приходите на редовния бюджет за 1915 г.	8.233.455-40 „
--	----------------

Всичко неизразходени кредити 58.123.423-78 л.

Член 3.

Баланс:

Постъпили приходи	194.547.397-96 л.
-----------------------------	-------------------

Изплатени разходи и останали за изплащане ангажменти	230.072.195-35 „
--	------------------

Недостиг по бюджета за 1915 г. 35.524.797-39 л.

Член 4.

За докриване на недостига 35.524.797-39 л., констатиран в предшестващия член, разрешава се на министра на финансите да употреби произведението на консолидиран заем или на съкровищни бонове, които да издава сже срокове от шест месеца до една година и с лихва, размерът на която да определи той с одобрението на Министерския съвет.

¹⁾ Таблиците вж. на стр. 81—92 от дневниците.

Член 5.

Извънредни свръхсметни кредити срещу заеми,
за направа на пѣтища.

1. Разходи:

Разрешени кредити	24.245.195-11 л.
Изплатени разходи	5.498.753-47 „
Неизразходвани суми на 1 юлий 1916 г.	18.746.441-64 л.

2. Приходи.

Предвидени да постѣпят	24.245.195-11 л.
Констатирани да постѣпят	5.498.753-47 „
Постѣпили	—

3. Баланс:

Изплатени разходи	5.498.753-47 л.
Постѣпили приходи	—
По-малко постѣпили	5.498.753-47 л.

За сумата 5.498.753-47 л. ще се сключи заем от Българската народна банка, съгласно със законите за извънредните свръхсметни кредити.

Член 6.

Извънредни свръхсметни кредити за разходи по войните
от 1912/1913 и 1915 г. и за попълване материалната част в
армията.

1. Разходи:

Разрешени кредити	373.774.058-79 л.
Изплатени разходи	57.171.649-05 „
Неизразходвани суми на 1 юлий 1916 г.	316.602.409-74 л.

2. Приходи:

Предвидени да постѣпят	373.774.058-79 л.
Констатирани да постѣпят	57.171.649-05 „
Постѣпили	97.822.417-73 „

3. Баланс:

Постѣпили приходи	97.822.417-73 л.
Изплатени разходи	57.171.649-05 „
Повече приходи	40.650.768-68 л.

Забележка. Повечето постѣпили 40.650.768-68 л. произлизат от това, че през течение на упражнението на бюджета за 1915 г. сѣ внесени в държавното сѣкровище суми от произведението на заеми срещу сѣкровищни бонове за покриване на разходи по войната от 1912/1913 г., отнесени към бюджетите за 1913 и 1914 години, а именно:

1) За покриване разход от 1913 г. по извънредните свръхсметни кредити, утвърдени с укази № № 82, 101, 8, 19, 26 и 30 от 27 септември и 17 декември 1912 г., 5 март, 4 май и 6 и 30 юлий 1913 г. 28.115.899-30 л.

2) За покриване разход от 1914 г. по същите извънредни свръхсметни кредити 13.350.391-85 „
Всичко 41.466.291-15 л.

3) А от друга страна, срещу изплатените разходи по извънредните свръхсметни кредити за разходи по войните и за попълване материалната част в армията по бюджета за 1915 г. — 57.171.649-05 л. — сѣ внесени от произведението на сѣкровищни бонове 56.356.126-58 л., или внесени в по-малко 815.522-47 л.

Остава разлика 40.650.768-68 л.

Разликата от 815.522-47 л. е покрита временно със средствата на Българската народна банка до внасянето ѝ от произведението на заем или сѣкровищни бонове, съгласно със законите, с които сѣ разрешени извънредните свръхсметни кредити за военни пужди,

Член 7.

Извънреден бюджет за построяване жѣлезници и пристанища,
за доставяне подвижен материал за жѣлезопѣтните
линии и пр.

1. Разходи:

Разрешени кредити.

а) Разрешени с извънредния бюджет	21.913.073-50 л.
б) Открити през течение на бюджетното упражнението за връщане неправилно внесени суми (ал. 2 на чл. 25 от закона за отчетността по бюджета)	6.954-60 „
Всичко разрешени кредити	21.920.028-10 л.

Изплатени разходи и ангажирани кредити.

Изплатени разходи	4.915.067-80 л.
Ангажирани кредити	2.764.893-40 „
Всичко изплатени разходи и останали за изплащане ангажменти	7.679.961-20 л.
Неизразходвани суми на 1 юлий 1916 г.	14.240.066-90 л.

2. Приходи:

Предвидени да постѣпят	21.920.028-10 л.
Констатирани да постѣпят	4.915.067-80 „
Постѣпили	—

3. Баланс:

Изплатени разходи	4.915.067-80 л.
Постѣпили приходи	—
Повече разходи	4.915.067-80 л.

Разходът е 4.915.067-80 л. е покрит временно със средствата на Българската народна банка до внасянето на сумата от произведението на заем или сѣкровищни бонове, съгласно със закона за извънредния бюджет за 1915 г.

Член 8.

Извънреден свръхсметен кредит за построяване жѣлезопѣтни
линии, утвърден с указ № 25 от 6 април 1915 г.

1. Разходи:

Разрешени кредити	22.650.000— л.
Изплатени разходи	—
Неизплатени суми на 1 юлий 1916 г.	22.650.000— „

2. Приходи:

Предвидени да постѣпят	22.650.000— л.
Констатирани да постѣпят	—

Член 9.

Свръхсметен кредит, разрешен със закона за сключване
бюджета за 1910 г., срещу излишна по сѣщия бюджет,
утвърден с указ № 155 от 4 ноември 1911 г.

Разходи:

Разрешени кредити	546.265-11 л.
Изплатени разходи	—
Неизразходвани суми на 1 юлий 1916 г.	546.265-11 л.

Член 10.

Свръхсметен кредит, разрешен със закона за сключване
бюджета за 1913 г., срещу излишна по сѣщия бюджет,
утвърден с указ № 10 от 31 март 1915 г.

Разходи:

Разрешени кредити	21.213.793-84 л.
Изплатени разходи	18.335.005-57 „
Неизразходвани суми на 1 юлий 1916 г.	2.878.788-27 л.

Остатъкът от 2.878.788-27 л., заедно със сумата 428.800-45 л., останали неизразходвани от ангажментите по редовния бюджет за 1914 г. (чл. 12 на закона за сключване бюджета за 1914 г.), или всичко 3.307.588-72 л., съставляват икономия на бюджета за 1914 г. и увеличават излишъкът по същия бюджет, констатиран със чл. 3 на закона за сключването му, така че излишъкът става 4.200.963-44 л.

Член 11.

Ангажменти по редовния бюджет за 1914 г., останали за изплащане през течение на упражнението на бюджета за 1915 г.

Открити кредити:

а) По редовния бюджет	5.857.161-50 л.
б) По свръхсметните кредити, разрешени срещу приходите на редовния бюджет за 1914 г.	21.118-63 „

Всички открити кредити по редовния бюджет и по свръхсметните кредити, разрешени срещу приходите на редовния бюджет 5.878.280-13 л.

Изплатени разходи:

а) По редовния бюджет	4.074.993-29 л.
б) По свръхсметните кредити, разрешени срещу приходите на редовния бюджет за 1914 г.	21.118-63 „

Всичко изплатени разходи 4.096.111-92 л.

Останали свободни кредити:

а) По редовния бюджет	1.782.168-21 л.
б) По свръхсметните кредити, разрешени срещу приходите на редовния бюджет за 1914 г.	—

Всичко останали свободни кредити 1.782.168-21 л.

Баланс:

Открити кредити по ангажменти по редовния бюджет и по свръхсметните кредити, разрешени срещу приходите на редовния бюджет за 1914 г.	5.878.280-13 л.
Изплатени разходи до 30 юний 1916 г.	4.096.111-92 „

Останали неизразходвани суми 1.782.168-21 л.

Остатъкът от 1.782.168-21 л. намалява сумата на недостига по бюджета за 1914 г., констатиран със закона за сключването му.

Член 12.

Ангажменти по извънредния бюджет за 1914 г., останали за изплащане през течение на упражнението на бюджета за 1915 г.

Разходи:

Ангажирани кредити	7.329.562-69 л.
Изплатени разходи	437.220-64 „

Неизразходвани суми 6.892.342-05 л.

Приходи:

Предвидени да постъпят	7.329.562-69 л.
Констатирани да постъпят	437.220-64 „
Постъпили	—

Баланс:

Изплатени разходи	437.220-64 л.
Постъпили приходи	—

Повече разходи 437.220-64 л.

Разходът 437.220-64 л. е покрит временно със средствата на Българската народна банка до внасянето на сумата от произведението на заем или сжробищни бонове“.

Председателстваващ Х. Манолов: Ще гласуваме.

Когато г. г. народни представители приемат на трето четене законопроекта за сключване бюджета за 1915 г., както се прочете от г. секретаря, моля, да си вдигнат ръката. Мисля, че; Сжбраннието приема.

Минаваме към следующата точка от дневния ред — отговор на интерпелации.

Най-напред ще дам думата на народния представител г. Теодор Теодоров, който е подал интерпелация, запитване до г. министър-председатели, министър на външните работи и изповеданията, по повод оставката на бившия министър г. Александър Ботев.

Моля, г. Теодоров, имате думата да развиете запитването си.

Н. Пядарев (д): В отсъствието на министър-председателя!

Председателстваващ Х. Манолов: Длъжен да ви съобща, г. г. народни представители, още едно нещо — че г. министър-председателят е възложил на г. министра на търговията и труда, той да отговори вместо него, както по интерпелацията на г. Теодор Теодоров, така и по интерпелациите, изходящи от комунистическата и широкосоциалистическата парламентарни групи по прехраната.

Министър д-р Р. Даскалов: Понеже е много зает.

Председателстваващ Х. Манолов: Понеже сам г. министър-председателят е много зает и е малко неразположен, отговорите ще даде г. министра на търговията, промишлеността и труда.

Т. Теодоров (о): (От трибуната) Г. г. народни представители! На 8 тога дадох в Народното сжбрание запитване до г. министър-председателя върху няколко точки, отнасящи се всички до причините, по които доскорошният министър на железниците, пощите и телеграфите у нас, г. Александър Ботев, си е дал оставката. Причините, за да направя тази интерпелация, сж следните.

Аз изобщо — трябва да отбележа сега това макар да не е толкова нужно — интерпелации не правя и през цялата моя дейност в Парламента, която е многогодишна, повече от 25 години във всеки случай, аз съм направил едва ли два или три пъти интерпелации. Но това не значи, че аз считам интерпелацията като нещо безсмислено, излишно, неужно или пък недостойно и затуй съм избегвал да ги правя; не, аз считам, че правото на народните представители да интерпелират правителството или отделните министри по въпроси за техното управление е едно от най-сжществените права на Народното сжбрание, предвидено в конституцията. Без правото на интерпелация Народното сжбрание, може да се каже, губи половината от своите прерогативи, от своята важност, от своята полезност. За туй право — народните представители да могат да интерпелират министрите — хората сж водили борба, докато го добият за всеки народен представител поотделно. И днес още има цел ред джржавни, в които правото на интерпелации не се позволява отделно на един или двама народни представители, ами е даже ограничено с известно число народни представители, 10, 15, а некъде има и 20, които само заедно, колективно могат да подадат интерпелация. Това е направено вероятно за да не се отруднява пък Народното сжбрание, за да не се злоупотребява с правото на интерпелации — всеки когато му скимне и за каквото му скимне да иска да прави интерпелация. Но у нас е взета най-сжжрпената форма, най-широката форма за позволяване запитванията, като е предоставено на всеки народен представител право на запитване. Правилникът е осветил това наше право; конституцията го е предвидила в чл. 107 като едно сжщественно право на народните представители — на всеки отделно. Но туй наше право, предвидено и в конституцията и в правилника, не е било никога достатъчно зачетено и гарантирано. Всички наши правителства до сега без изключение, трябва да го кажа, кое повече, кое по-малко, сж избегвали от тази отговорност, която е много важна; едни сж избегвали просто и чисто, защото сж намервали, че количеството на интерпелациите е толкова голямо, че ако се заловят да отговарят на тях интерпелациите, ще се изгуби другото време, необходимо им за управлението, и гласуването на закони, които инак сж подлежащи, ще стане сжжршено илюзорно и невъзможно. И в това отношение трябва да кажа, че много

пък и народните представители, които сж прекалявали с подобни злоупотребления с това право, сж били виновните. И когато се е знаело, че интерпелации могат да се подават и че известни министри сж разположени да отговарят на тех, колкото повече министрите сж се оказвали разположени да отговарят на интерпелациите, толкова повече те сж били задавали с интерпелации, на които физически не е било възможно да се отговаря. Други правителства сж избегвали да отговарят на интерпелациите, затуй защото сж искали да избегнат контрола на Народното сжбрание. Трети, може-би по други сжображения пак, не сж давали ход на упоритието на туй право на народните представители, сж го сжвжршено игнорирали.

Така че изобщо в нашата политическа история правото на народните представители да правят интерпелации е било постоянно парализирано, кога повече, кога по-малко. Има обаче една разлика у нас, между настоящето правителство и в миналите, която трябва да се отбележи. При настоящето правителство може да се каже, че на туй право не се дава абсолютно никакво значение, никакво уважение и никакъв ход: ние имаме вече прекарани две извънредни сесии, през тази година, без да сме разгледали нито една интерпелация, макар че числото на депозирани у Бюрото интерпелации не е малко, ами е доста значително.

Н. Атанасов (з): Без да е разгледана нито една интерпелация! Твжрдиш ли това, г. Теодоров?

Т. Теодоров (о): През времето на Радославова ние требваше да правим общи сжбрания на коалицията, да пращаме специални депутации при него, които колективно от страна на всичките дружи да настояват да даде ход, да постави на дневен ред за разглеждане някои от интерпелациите, които по нашегo оценение се считаха като сжвжршено неотложни и бжрзи. И може да се каже, че при Радославовото управление — да не влизаме сега в разглеждане подробно историята в миналото — ние неколко пжкти можахме да постигнем, щото някои интерпелации, от голема важност — напр. по вжпросите за прехраната, по вжпросите за запрещението на износа в странство и т. п. — да могат да се разглеждат. Но при настоящето Народното сжбрание, доколкото си спомням, и в двете му сесии, освен интерпелациите за мерките, които сж били взети по стачките, и още една, не си спомням да има некоя друга интерпелация да е била поставена на дневен ред.

По тази причина аз не исках да правя интерпелация — исках да направя само едно питане, да се каже от министерството кой е причината на оставката на един министър, г. Александър Ботев, за когото се научаваме, че си е дал оставката и напуца вече министерството и не го виждаме нито на тая маса тук (Сочи министерската маса), нито дори в нашата среда тук.

От земеделците: А-а-а!

Г. Колев (з): Много ви е заболело за него-

Т. Теодоров (о): Ако г. министър Даскалов, на когото тогава аз зададох вжпроса и който беше единжк присжствующ в Камарата, беше зачел Народното сжбрание — не мене, ами Народното сжбрание — и кажеше кой е причината за дето този човек си е излезжл от министерството, или за дето сж го изпждили от министерството — той сам сж е изразил така пред избирателите — немаше нужда да се прави и развива днес тази интерпелация.

Ю. Урумов (з): Г. Теодоров! Ако погледнеш г. Ботева, можеш ли да го познаеш?

Н. Атанасов (з): Той не вижда!

Т. Теодоров (о): Друго нещо. Аз забелезах, че оставката на г. Александър Ботев, след като тя се напечатала в „Джржавен вестник“, е била дадена на 9 септември. На 9 септември — може да е била дадена и по-рано, датата и не се казва — тя е била подписана на Джржавния глава, за да я приеме. Значи, тая оставка е била подадена най-късно на 9 септември. Височайшият указ № 13 е бил подписан от Джржавния глава пак на датата 9 септември. Чувахме тук, в коридорите, в колуарите на Сжбранието, че действително г. Александър Ботев, министър на железниците, пощите и телеграфите, вече по е министър. Излядахме го понекога, влезе тук случайно, надникне, но не

седи; виждахме го по некога в бюфета, но не го виждахме на тези места (Сочи министерските столове) и разбирахме, че е в оставка. Но нам не ни казваха, че е станала некова промена в кабинета. Сжгласете се, че това положение беше извънредно пренебрежително, унижително, скандално за народното представителство. (Вжражение от земеделците) Една промена на министър, едно даване оставка на министър да се джржи нежжде скрито от Камарата, да се говори по колуарите и да не се знае положително ли е или не, както и вжобщо една министерска промена да се джржи в джоба на министър-председателя в продължение на две недели и да се манипулира чрез нейното измерение, че тогава да се каже — те сж неща неможливи, те сж неща необикновени, те сж неща скандални; вжв всеко поряджчно общество — да не говоря за Парламенти — те не могат да се оставят така. Ние се питаме: верно ли с, че си е дал оставката г. Александър Ботев? Питат ни и от вжн: дали е верно, че той си е подал оставката? Ние не знаем, за да кажем верно ли е това или не. Говореше се, че си е оттеглил оставката, че командировка ще получи, че един месец отпуск щели да му дадат за да отиде в странство, по каква е в сжщност работата, ние не знаехме тук; гледахме един законопроект, друг законопроект, едно предложение, друго предложение — но за тая работа и дума не става официално. Това трая така от 9 до 16 септември. И укази за излизане в оставка на г. Александър Ботев и заместването му в министерството от друг министър, г. министър Радолов — мисля тогава не беше министър Радолов, а беше г. министър Димитров — ние го научихме едва на 16 септември. Кога? Точно в деня, когато се закриваше нашата Камара.

Ю. Вжлнов (з): Защо не се оплаквахте за туй с махзар до Султана?

Т. Теодоров (о): На 16 септември отложихме заседанията и едва тогава, на 16, научихме това, значи действуваше се по такъв начин, че да се напечатата това в „Джржавен вестник“ на 16 септември, и да го научим ние когато нема вече да бждем тук, за да не можем — предполагам, друга причина нема — да говорим в Камарата по тая оставка. От 16 септември до края на септември ние бехме вжв ваканция, или в отпуск, или в почивка — както щете го кажете. През това време четохме вжв вестниците, че г. Александър Ботев отишел в Радомир да дава отчет на своите избиратели по своята оставка. Даваха некакви обяснения, които не сме били там за да ги чуем, по появяват се в 1, 2, 3 вестника; и в трите вестници има различна обясненията, а ние не можем да знаем в сжщност каква е причината, какъв с кабахата, по който г. Александър Ботев е излезжл от кабинета, кои сж го изпждили от там и изпждили ли сж го или той е излезал, защото той е искал да протестира против некои действия на другарите си от кабинета, или те сж останали недоволни от некои негови действия, та сж го помолили да си отиде. Вжв всеки случай този човек, като не е бламиран от Камарата, ние трябва да бждем уведомени какво е станало помежду им, което да оправдава неговото излизане от кабинета. Ние стоим в тая неизвестност две недели и повече. И аз казах за мене си, че ме е срам да бжда в това време, през този период, народен представител в Бжлгария и да не мога да дам никакво обяснение за този факт, нито за мене си, нито за моите избиратели.

А. Сиранов (з): Ако имахте срам, немаше да бждете народен представител сега, след като опропастихте Бжлгария. И Вие казвате, че Вие е било срам! След тая катастрофа Вие требваше да се удавите, а не да бждете тук!

Т. Теодоров (о): И може да се каже, че правителството не е толкова, как да кажа, гримасливо, когато се касае за защита достойнството на народните представители. Знам, че то за нас-пет пари не дава; знам, че, по неговите теории и неговите принципи, то дава значение само на техния партиен конгрес; от него министрите получават доверие, на него дават отчети, на него дават оставки, той ги признава и т. п. И според неговата теория то е едно съсловно правителство, което изхожда от една група и то трябва да джржи само за мнението, за почитта, за доверието на тази група, а другите може да ги разглежда само като хора, които приличат на нещо: един като некоя мечка, на която жбите сж избити, други като пжкници за Орландовци, които ще чакаат да умржт по-скоро, за да се отжрват от тех: трети като кождери, четвърти таквиз-опажвиз — по из-

общо не сж народни представители, не сж хора, които имат некакво лично достойнство или заслуга в миналото, или да представляват некакъв народ, на който те, министрите да сж длъжни да дават отчет за своето управление.

Ю. Вълков (з): Защо, като говорите, гледате все към комунистите? Вероятно, чакате ржкоплексане от там?

Т. Теодоров (о): Знам, че по технио представление, министър влезъл, министър излезъл, то е техниа домашна работа, или най-много работа на техната група. Че ще се съберат в болшинството, в едно заседание на техната група, в което ние не можем да вземем участие и да чуем нещо, защото много хубаво знаят да държат секретта на техните заседания — трябва да ги похваля — и за тази техниа домашна работа какво ще питаме ние, какво ще се учим? Но ще ви се призная, при желанието ми да не ставам все аз неприятели, да не бъда все аз най-неприятел между другите, и особено неприятел, бех готов да се помиря с това нещо, ако поне имаше надежда да настъпи малко по-нататък, време, когато ние да можем да научим нещо по тази работа. Немаше, обаче, такава надежда; рекох си, като се свика Сжбранието, вероятно ще чуем нещо; по-напред не ни дадоха да знаем, защото на 9 септември си е дал оставката министър Ботев, защо на 9 е подписал указа и защо — в Камарата нема никакво известие — в „Държавен вестник“ се печата чак на 16 септември.

Ю. Вълков (з): И оттогава, вероятно, не сте спали спокойно.

Т. Теодоров (о): Бех готов да се помиря и да мажла, по след като се свика подире Камарата, очаквах първия ден, че ще ни прочетат указа, което е една обичайна парламентарна практика: всека промена в кабинета се съобщава на Камарата официално, като се прочита указа. Не само това се прави, ами се дава обяснение, защо това е станало и обикновено стават общи дебати по станалата министерска промена. Първия ден, знаете, че заседанието се отложи — по можа да се състои по немаше кворум; на 3 октомври беше първото редовно заседание, по не успех да дойда в самото начало; питах дали сж съобщили нещо — нищо, казват, нито указ четоха, нито нещо съобщиха. На следующето заседание парочно се явих на време, и направих питане — защото не иска да прави интерпелация — към г. Даскалов, който единичк беше тук: „Нема ли да прочетете указа за отавката на г. Ботев, и нема ли да ни кажете, от какво е предизвикана тази оставка, защото в обществото се носят всевъзможни слухове за причините на неговата оставка, които слухове не сж в полза на престижа и достойнството на българското правителство, което ние тук представляваме“. Г. Даскалов ми отговори: „Нема нужда да се чете указа, той е вече публикуван в „Държавен вестник“, всички го знаете, и немаме нищо повече какво да съобщим“. Понече моето искахе, съжжршено лоялно, съжжршено парламентарно, не се разбра от министра и той не иска да даде един обичаен, макар и кжс, отговор, който да може да задоволи повече, или по-малко, нашето справедливо желание, да знаем какво става в министерския кабинет, да знаем, защо един е влезъл и друг излезъл, да знаем причините, па да ги знае и обществото; аз казах тогава — немаше какво друго да направя — че ще направя една интерпелация, като си мислех, че интерпелацията е турена от нашия правилник и конституция при по-голема защита, отколкото питането, и по този начин аз бех принуден на следующия ден да депозирам моята интерпелация. Тази интерпелация г-да, не е нещо не-обичайно, нещо непарламентарно, нещо неконституционно; напротив, тя е съжжршено умесчна. Ако некой иска да ги оспори, или да каже, че е празна работа и че това не трябва да ни интересува, у класическото сжчинение от Шера по парламентарното право на § 657, което го има тук в нашата библиотека, . . .

От земеделците: А-а-а!

Некой от земеделците: Г. Теодоров ще ни чете евангелне от Матея гл. 3, стих 21.

Т. Теодоров (о): . . . може да се прочете следующето: (Чете) „Може да се депозира едно искахе за интерпелация, едно запитване, върху назначението на министър, макар че правото да се назначава министър да е обещавало до

известна степен, да може да излага на критика председателя на републиката“. Защото той ги назначава; то е един акт, който се покрива от действията на председателя на републиката, а председатели на републиката не може да бъде подлаган на обещаване в Парламента. Сжко така: „може да се интерпелира правителството, за да се знае кои сж министрите, които сж си дали оставките; даже преди да е приета оставката, може да стане запитване, ако некой си е дал оставката, защо? Чуваме, че еди-кой-си министри сж си дали оставката, . . .

Некой от земеделците: Има ли некой да ви оспорва, че е правилно или не, законно или незаконно; или виждате, че е несериозно?

Т. Теодоров (о): . . . и ако техните наследници сж вече назначени, дали е точно, че некой министър си е дал оставката или не е точно“. При всичко, че това нещо, казва автора, е съжжршено естествено и е редовно, може да се пита, макар че тези работи — назначението и уволнението — да стават от председателя на републиката или там, дето има държавен глава, монарх, от него, но, в сжщност, обяснява той по-нататък — аз нема да го чета буквално — не сж делата на тези хора, които се подлагат на критика, а се подлагат на критика делата на министрите, които си дават оставката, или онези, които се представляват наредовно за назначение. Тъй че върху правото на народното представителство да пита — нема защо повече да се спирам. Аз само посочих страницата, за да видят господата, че не е тъй празна работата, че ние можем да се занимаваме с тези въпроси, и да не мислят погрешно, господата от болшинството, като техния министър: „Защо ще съобщаваме на Камарата? Какво е Камарата? В „Държавен вестник“ нали го има, нали го обнародвахме там? Какво ще съобщаваме повече на Вас?“ Това не е верно. В „Държавен вестник“ наистина се печатат всички актове на държавата и там всеки български гражданин може да ги намери и чете.

Ю. Вълков (з): Все към Вас гледа, г. Власковски.

В. Власковски (к): Нас гледа, но вас види.

Председателстващ Х. Манолов: (Звжни) Моля, бждете по-сериозни.

Т. Теодоров (о): Но когато се говори за ония хора, които ще излезат, или дойдат тук (Сочи министерската маса), Парламента има специално право да бжде непосредствено, гласно осведомен за това нещо и да му се даде възможност, чрез това уведомене, да станат разисквания, защото иначе не може да се постави на дневен ред един такъв важен факт, какъвто е изгонването на един министър от кабинета. Това обстоятелство не е съжжршено безразлично и ще трябва да се постави на дневен ред. Как ще се постави то на дневен ред? Или ние трябва да ни уведомите за това нещо и да ни дадете възможност да говорим по него, или, ако не го направите, ние трябва да ви поискаме обяснения, като ви депозираме интерпелацията. Ето защо аз се принудих да направя тази интерпелация. И ако се касаеше, г. г. народни представители, само да се изпълни една парламентарна форма, да се каже, че ние не нарушаваме парламентарните обичаи, привички, прави и традиции, че и ние сме един Парламент, както другите, че и тук се почита народния представител, безразлично дали е от болшинството или е от малцинството, и неговите права се уважават, аз не щех много да настоявам, защото за мене лично — извинете ме за тази откровеност — аз сжм се убедил вече, че в тая Камара пет пари не дава от болшинството и правителството за всичко онова, което е парламентарен обичай, което е парламентарна традиция, което е даже приемче в Камарата, но се дава пет пари, даже за конституцията. Макар че ние даваме други бивши правителства под съд за нарушение на конституцията, но сами ние правим постоянни систематически нарушения на конституцията и когато ние апелираме към тая страна, да кажем, бе джанам, това е нарушение на конституция, какво правите вие, отговаря ни се буквално с изражението на покойния Петков, който некога беше министър на това място: „Пет пари не давам аз за това“. Но той не казваше това за конституцията никога. Трябва да ви кажа, че какъвто правителства и да сж управлявали в миналото — буржоазни ли ще ги наречете вие, потосмувачи ли, кожо-

дери ли каквито и да сж били, те никога не сж имали безсрамиего да кажат: „Че какво е конституцията, можем да я настъпим, да я нарушим, нищо не вреди“. Напротив, и тези, които сж дадени днес под държавен съд, и други преди тях, които сж давали, и които не сж давали, всеки път сж били чувствителни към укора, който бе им дошъл от народното представителство, че сж нарушили конституцията и сж давали обяснения — може-би не винаги удовлетворителни, може-би техните обяснения да не сж били прави, но във всеки случай имали сж поне срам и сж се опитвали да се оправдават. Днес това нещо го нема. И понеже аз говоря за действията на един бивш министър, Александър Ботев, г. г. народния представител, трябва да ви кажа, че и той е един от тези министри, който беше казал некога в Радомир, па и в Друган, в своето родно село, пред своите избиратели: „Конституция ли? Че ние конституцията хич не искаме да я знаем. Ние сме едно правителство, дошло от революция“ и не беше скрил своето вътрешно, тъй да се каже, пренебрежително мнение за конституцията у нас.

Некой от земеделците: Това Ботев не казвал.

Т. Теодоров (о): Те, г-да министрите, ако се съгласяват да седат тук, в Парламента, то е ей тъй, само колкото да не се вдига гюрултия, а управляват само по доверие, което имат от там, от конгреса си от манежа, и под решенията, които ще излезат от там; там ще си дават те отчетите, там ще се избират — то е истинският им Парламент. В това отношение те сж също както господата, управляващи днес в Русия.

Х. Пенчев (з): Удряй сега там!

Т. Теодоров (о): Само че в Русия не казват „народна република“, даже бесат тези, които казват народна република а казват „сметска република“, те си признават, че технио управление е на сметите, а никак не на държавата, на народа, и в този случай, както и в други, те сж поне последователи. А тези господа тук говорят, че ще управляват конституционно-парламентарно България, вижат ни тук, карат ни да се кълнем, че ще пазим конституцията, изправят ни пред икони, вижат ни свещеници, правят богослужение — всичко това правим — обаче в действителност пет пари за конституцията, в която се кълнат, не дават. И аз да излеза да ни питам само за това, защо не спазват формите на конституцията, традициите, защо не ни осветляват, не бих го направил, но аз констатирах нещо повече — че от това пренебрежение на формите, от това незначително на народния представител, от това систематично мълчание, което се крие по такъв некоректен начин, какъвто го направиха те, да не се говори за оставката на Ботева, губи извънредно много не само престижа на правителството, но губи и обществения, публичен морал в България. И то е, което е по-важно, защото то има едно развращающе действие...

Некой от земеделците: На ер-голема нема ли да влияе?

Т. Теодоров (о): ... върху умовете върху съзнанието на гражданите, които приивикват да мислят, че в нашата земя нема никакви гаранции за справедливост, за почтеност, за спазване на каккви закони или на законна законите — на нашата конституция. И наистина, г. Ботев, който знае, че е напечатан указа за неговото уволнение, не можа като порядъчен човек да мълчи, а отива в своето село пред своите избиратели, отива в Радомир, където е околийски център, важен заради него, и иска да обясни на избирателите от тази местност, където го познават най-близо, които сж гласували за него, за да стане той народен представител, председател на Камарата, после министър, защото той сега не е министър. И естествено е, че човека го е срам: бех министър и сега изледох; не сжм министър, немам автомобил, ходя пеша — и трябва да обясни този въпрос.

А. Янев (з): И ти беше министър некога.

Т. Теодоров (о): И започва да обяснява, но казва човека само туй, което четохме във в. „Нова-дума“, туй, което четохме във в. „Мир“, в „Работнически вестник“, имаше и в. „Радиокал“, ...

Некой от комунистите: Не сте чели в „Работнически вестник“.

Т. Теодоров (о): ... от хора, които сж присъствували там и които даваха отчет за реченото и чутоето там. Ние знаем, че г. Ботев заявил, че „аз бих, каже, искал да обясня тази работа в печата, обаче цензурата ме стеснява“ и се оплаквал в публичното събрание от цензурата. А пък ние и без това знаем, какво нещо е цензурата у нас ...

Г. Колев (з): Намери му паката!

Т. Теодоров (о): ... и следователно той хвърли едно отчаяние в средата на обществото, че причините на неговата оставка не могат да бъдат известни, не могат да станат известни, защото цензурата му пречи да ги направи публични. Пречила ли му е цензурата или не, аз не знам, но аз знам, че когато във в. „Мир“ се напечатат туй, което беше напечатано в „Работнически вестник“, цензурата запрети препечатването на втората част и тя не се появи във в. „Мир“. А аз, който не чета „Работнически вестник“, а чета „Мир“, не знам в същност втората част от туй, което е било съобщено в „Работнически вестник“. Знаем само първата част, а втората — не. Там е допуснато да се напечатат и там е била напечатана целата, обаче във в. „Мир“ не се позволи да се възпроизведе целата, а само първата половина.

С. Манов (к): Да си вземе бележка Репарационната комисија!

Т. Теодоров (о): Значи, при познатия факт, че у нас има цензура, която не позволява даже на един министър, когато излезе от министерството, да каже на българското общество причините за неговата оставка, не позволява да се напечатат, ако щете, оставката, която е подал с мотивите: при факта, който узнахме, че цензурата е пречила на този човек да каже истината или туй, което мисли, че е истина, ние разбираме, че тук има нещо нечисто, нещо, което стеснява правителството, което го излага, и в желанието си да се защити по известния начин, чрез цензурата, то използва силата, авторитета, който закона дава на една цензура, и спира да се узнае истината.

Некой от земеделците: Вие разбирате като онзи, който се лови за сламката.

Т. Теодоров (о): Нещо повече. Същия г. Александър Ботев казва на своите слушатели друго нещо, което го има и в трите съобщения: „Аз, казва, искам да ви говоря за моята оставка, да ви кажа причините, но аз бих желал, когато говоря нещата, да бъдат тук, да присъствуват и моите другари, защото иначе какъвто бих ви казал, вие имате парво да кажете: кой знае дали е така или не е така. И аз ще направя известни причините на моята оставка, но аз ще ги направя в едно събрание, дето ще присъствуват и моите колеги, за да мога по този начин да дам възможност и на тех да си кажат думата, ако това, което казвам не е верно“. Това е пак едно безпомощно положение на един гражданин. Ние сме в безпомощно положение, понеже не знаем защо той е излезъл, по и той, възрастния ваш другар-министър, е в безпомощно положение, когато цензурата не му позволява да говори, а от друга страна той пък има тези скупости, че не иска да говори зад очите на другарите си, с които е бил на противно мнение и които сж го принудили да излезе. Нещо по-пататък: Този г. Ботев, даже си позволява — това го има във всички кореспонденции — може-би случайно да го е казал, може-би неволно, но го е казал: „Изпъдиха ме“. Съгласете се, че това е един начин на процедурене, непрактикуван в миналото, един министър да чака да го изпъдят или другарите му да бъдат в такова настроение, че да вземат да го изпъдят; това сжвсем не е българско, защото не е бивало досега. Ние знаем само, че когато един министър не е съгласен с другарите си, дава си оставката, но да го изпъдят, това нещо не знаем.

Има още друго нещо, което е интересно. Хората се питат како чуват: ами защо да го изпъдят, какво ще е направил тоя човек, че е заслужил да го изпъдят? Той прибавя и казва: „Но аз сжм невинен. Обаче не обвинявам и колегите: и те сж невини; не обвинявам и болшинството в Парламента: и то е невинно“. Боже мой, излиза тогава, че старите партии трябва да сж виновни. (Смех) Оставката се дава. Министрите не сж виновни. Той не е виновен, Болшинството не е виновно, тогаз, изглежда, както казах, че старите партии ще сж виновни.

В. Власковски (к): И цензурата.

Т. Теодоров (о): И цензурата не е виновна. Има рбаче една фраза възпроизведена от „Работнически вестник“ — крайната — която цензурата е позволила и подир която вече е сирено да се възпроизведе във в. „Мир“, която като че ли хвърля една по-голема ясност върху мисълта на г. Александър Ботев. Той казва така. — Чета в „Мир“, в който е възпроизведена —: „Повтарям, че съм виновен! Искам с туй признание да стана гърмоотвод над Министерския съвет, над нашата земеделска парламентарна група и над земеделския съюз!“

Некой от земеделците: Вне вестникар ли сте или народен представител?

Т. Теодоров (о): Значи той прави признание, че е виновен, за да спаси другите, за да не бъде принуден да говори, за да стане той гърмоотвод, да мине електрически удар по него, но да не засегне нищо парламентарната им група, нищо Министерския съвет, нищо съюза, нищо него. На друго едно място по-нататък казва: „Светец не съм, може да има в мен грешки, волни и неволни“. Но остава да се разбира, че големите грешки сж у другите, които тоже не сж светци. При това положението косто ни създава сже своите обяснения г. Александър Ботев, при туй мълчанне на кабинета, който нищо не говори по тази оставка и казва: „Наши четохте в „Държавен вестник“, уволнен е Александър Ботев и свършена работа. Какво ще искате по-нататък да ви казвам?“, при мълчанието на официозните органи, каквито имаме два, до колкото аз зная „Земеделско знаме“ и „Напред“, върху причините на тази оставка и при циркулиращите подир това вече слухове, един от други може-би до-безосновни, по-фангастични, по-във всеки случай нито един от тех благоприятен за кабинета и за г. Ботев, сжжасете се, че правителството е, косто требваше да изисква да стане това очистване на тая атмосфера. Сам Александър Ботев казва, че такива работи се създавали заради него, такива работи се говорели, които сж ужас, невъзможни работи. „Говорят даже, че сж взимал полници за по 300 хиляди французки франка. Рушвет сж взел, че по друга една работа сж взел комисиона 1½ милиона лева — нещо, косто излезе дори в унгарския печат, нещо, косто го писа действително един наш българин, който минавал там и Ботев го сломенава тук — Иван Димитров — пунал го там и сега целия свет знае, тжй да се каже, много нещо, а пие не знаем нищо, и истината върху причините на тази оставка не се знаят от нас, а пжк тези причини би требвало да се знаят — да се знаат най-напред в Парламента, след като сж узнали в Министерския съвет, защото влизането и излизането на един министър, ще повтори за пети път, е работа на Парламента, който треба да знае защо става това нещо, а не е чисто домашна работа на кабинета. Требваше следователно да се повдигне въпроса от тук, и аз го изнесох и нитам г. министър-председателя — защото той е, който отговаря за назначаването и уволняването на министрите, на него си дават те оставките; той е най-компетентния да знае всичките причини на тази оставка, той е, който в края на крайщата приема тези оставки, или ако не ги приеме, ще даде и своята и той е най-компетентния да се накаже. По злощастие, г. министър-председателя заболел, гърлото му е пресипнало, уморил се е и днес, след като отлагахме въпроса в две заседания — добре, немаме нищо против — г. Даскалов ще го замести и той ще ни даде това разяснение. Сега по съществуването на самата работа, аз сам нищо не зная, и тжкмо защото нищо не зная, затуй искам да ми кажат тук.

Некой от земеделците: Никога не си знаял нищо и сега не знаеш нищо.

Т. Теодоров (о): Но аз слушам и слушам много неделатни за честта и достойнството на Ботева и за честта и достойнството на кабинета пеща. И що се сжгласише, че аз нема да рискувам да ги изнасям тук и да казвам какво казва един, какво казва друг и да го куврирам с моята парламентарна неотговорност или с моята лична чест, с моего лично достойнство. Това аз не мога да направя. Аз даже мислих да отида в Министерството и да поискам делата — тези тжргове за които се говори във вестниците, че сж станали причина за неговото уволнение, да видя как стои работата, но пак, като зная какви сж правите: чиновникът е длжжен да ми даде доснето, като уведоми и началството си за това, по кой знае, може-би

ще му запая чергата, ще го уволнят, защото ми е дал делото, и не сторих това. От друга страна исках да си остана пак такъв неуведомен профан в тая работа, докато не получа едно авторитетно обяснение от там, от кждето треба да го чуе Камарата и да го чуе българския народ, защо Ботев си е дал оставката. И слушам на първо място него, г. Ботева. Аз мисля, че г. Ботев, който е тук днес, ще използва Парламента, именно ще намери тук своите другари, с които иска да се намери, за да може да каже всичко и ще ни каже по-подробно туй, косто е казал на редакторите или на кореспондентите на вестниците какжо. Г. Ботев казва (Чете) „Влезох в стжжновение с колегите си по три доставки: първо траверси, второ минерални масла и трето материали за дековилката“. Тези сж трите доставки, но той пога вече не е пжлен в своето изложение, защото казва: аз влезох в партията без шум; аз работих в нея без шум; около своята личност гюрюлгия не искам да прави, излезох си без шум, искам да ме оставите на рахат. Но работата, е от такова естество че не може да не прави шум, и тя прави шум, и вследствие на това желаваше да не прави шум, той бил много кражжк в обясненията си. За траверсите той казва следующото: (Чете) „За траверсите виноват е инженер Антон Драндаров, който ме критикуваше, защо сжм искал нова спирка до гара Земен. Той влезаше и в комисията за приемане на буквите траверси. Преди аз да взема министерството, траверсите били присти от предшественика ми и складирани, но един кантонер тайно, без да го види некой, туря между траверсите гнили траверси и с анонимно писмо се донася в Министерството, че траверсите сж гнили. Назначаваше се нова комисия; тя намира, че траверсите сж гнили и министра заповедва да се не плащат на предприемача. В това положение заварвам министерството. Дойде при мене предприемачът и ми обясни работата . . . Разследвах и узнах истината . . . Дадох заповед да сжм взел подкуп, за да позволя плащането на траверсите . . . По слух зная, но не твжрдя, че инженер Драндаров тжрсил подкуп за сжщото. Кой е виноват? — Недейте очаква от мене истината! Виноват сжм!“ Това е за траверсите. Аз разбрах — каквото ще разберете и вие като го четете защото и другите негови разяснения сж такива — че е имало доставка на траверси, че те сж били приети от комисия; след като сж били приети от нея комисият един кантонер вземал че турил вжтре гнили траверси. Може да си представите в една доставка от траверси, която аз не зная колко голема ще да е, но сигурно ще се състои от 1000—2000 траверси, колко гнили траверси треба да сж турени от един кантонер, за да се направи донесение после, че комисията е приела гнили траверси, та втора комисия, състояща се от наши джржавни чиновници, сигурно не по-малко от трима-четирма души, да отиде там и да констатира, че действително траверсите сж гнили. Сега на кого да верваме ние? Да верваме на комисията ли, кято казва, че траверсите сж гнили, или да верваме на тоя предприемач, който казва, че един кантонер отишал та пжхнал неколко гнили траверси и затуй му бракували траверсите. Аз да ви кажа правото, мисля, че достойнството на вестниця го изисква да верваме на комисията, която, като е отишла да провери, не е констатирала, че има 5—10 или на 100 една траверса които сж гнили, ами е констатирала, че изобщо доставените траверси сж гнили и е заключила, че треба да се бракуват и ги бракуваат. Какво прави г. Ботев? При туй положение той проверил работата и дал заповед да бждат платени парите. Той разузнал работата, но не казва, как я е разузнал. Допжжл при него предприемачът и му казал, че един кантонер турил между траверсите гнили траверси! Аз, казва Ботев, разузнах. Как е разузнал? Назначил ли е трета комисия да отиде да провери дали донесението на този предприемач, че кантонера разжркал сметката му, е верно, за да му даде втори рапорт или той сам е ходил лично да прегледа и провери това донесение с казионният автомобил — не казва. Аз предполагам, че неговото казване треба да бжде допълнено тук, след това треба да бжде обяснено и не може да мине с ония многоточия, които цензурата, може-би е поставила тук. Г. Ботев треба да ни обясни и ще ни обясни, вервам, по кой начин се е убедил, че траверсите, за които комисията казва, че сж гнили и треба да бждат бракувани, в сжщност сж били добри и заповедал да се платят парите на предприемача; а сжщо така да ни каже, колко сж били парите, които сж били платени, за да видим дали действително има тук основание да го изжждат или за нещо да го обвиняват. Тази

е моята цел. Първата точка, следователно, иска само едно разяснение от г. Ботев и едно разяснение от компетентния министър. Той е заплашил парите, но другия министър който е бил преди него, е отказал да ги плати. Тук един от двамата е крив; не могат да бждат прави и двамата. Или първия министър, който е искал да бракува траверсите, които сж били в същност добри, е правил шикафи на един човек предприемач, който имал пълно право да очаква да му дадат парите, или втория министър, който ги е дал, се е отнесъл небрежно, невнимателно. Най-после той самичък казва, че светец не е, може да е сбъркал; да срещни, може да е направил нещо по небрежност, но туй нещо има нужда от осветление от туй место.

Второто нещо, по което Ботев е влезал в стълкновение с колегите си, е доставката на минерални масла. (Чете) „Стана търг на минерални масла. Търгът е за 18 милиона лева. Остана върху четири компании: „Нафта“, „Стандарт Ойл Компани“ и др., трябва да се плаща по валутата на Народната банка. Но не е казано по курса на кой ден да се счита тази валута — дали в деня на търга, или в деня, когато се утвърди търга. Търга стана, и аз го утвърдих след няколко дена. През това време ромънския лей спадна много, и дождождат други фирми и искат да доставят масла много много по-евтино — именно сжс 7 милиона по-евтино“.

Виждале, че разликата не е малка. „Аз не позволих това, защото търгът е станал, и заповедах да се изплати по валутата, когато е бил станал търгът, а не по валутата в деня, когато сжм утвърдили търга, както искаха моите колеги в Министерския съвет. Аз така разбирам и така решавам. Бивовач сжм и затова излезох т. е. изпъдиха ме! Сега пускат слухове, че сжм взел рупвет 300.000 француски франка, т. е. 3 000.000 л. Истината нема да ви кажа, ще я изучите по-късно“. Е, сега дойде по късното време да изучим истината и да я кажем на неговите избиратели, па и на нашите.

Какво разбирам от това нещо? Аз ще моля извинение от г. Ботева и от кабинета, ако нещо бжркам в тези мои предположения. Аз искам само точно да разправа, без да твърди от себе си нещо — нито казвам, че траверсите сж били гнили, нито казвам, че сж били здрави. (Възражения от земеделците). И сега аз чета това и си задавам следните въпроси. Търга бил станал между няколко компании — наброени сж тук — и бил възложен върху тех. След това, възбуден бил въпроса да се даде търга на други, които използвали обстоятелството, че от момента на извършване търга до утвърждаването му сж минали няколко дна, през което време ромънските леи паднали, и, като паднали, те станали заради нас по-евтини, защото, ако плащаме в леи, ще платим по-евтино. При такава една промена явили се нови наддавачи, които по-рано не сж участвували в търга, които си правили сметката на леи, и казали: „Вземете сега нашата оферта, защото ние ще ви я дадем по таква цена в леи, които ще направят доставката с 7.000.000 л. по-евтина от онези, които сж дали по-рано друга“. Тъй разбирам аз тая работа най-благоприятно за г. Ботева. И той казва: „Аз нема да гледам, че леите сж станали сега по-евтини и че вие ми правите сега предложение; аз гледам, че търга е станал навреме и аз сжм го утвърдил. Випите нова 7.000.000 л., които ми давате сега в по-малко, аз не искам да ги взема за държавата, защото вие сте заложени в търга“. Не се вижда, дали едновременно е извършена доставката, та е требвало да се плаща, или е требвало да стане в бждале. Той заповеда да се плаща по курса на деня, когато е станал търга. Следователно, на всички онии, които сж участвували — едни сж участвували с леи, други сж участвували с марки, трети с долари — той е платил по онзи курс на деня, когато е станал търга, когато е станало наддаването, а не по онзи, когато е станало утвърждението. За да разбера тази тъжност, аз си спомних, че често некога, преди няколко време, едно окръжно на Министерството на финансите, което казва, че, когато стават търгове за различни доставки на държавата, като се утвърждават търговете, ще се взема във внимание цената, която е била във време на търга и по нея ще се плаща. Какво значи това? То значи, че ако в деня, когато е ставала доставката, долара е бил, напр., 100 л. — той беше и 80 л., и 60 л., и 40 л., и 20 л. дори, а сега е станал 180 л. — вие ще плащате по тази цена, т. е. ще платите на доставчика 100 л., и нека той си купи долари. Имаше такава едно разяснение на Фи-

нансовото министерство. Той поддържа, види се, туй решение и разрешава въпроса по този начин.

Но има друго едно разрешение, което е на неговите колеги от Министерския съвет, които казват: „Не, плащането трябва да стане не по курса на деня, когато е станал търга, а по курса, когато се е утвърждавал търга“. Или — понеже и двата факта се съвпадат — те поддържат, че трябва да се плати по цената на деня, когато трябва да стане плащането. Кое от двете нещо е по-право? Изглежда, че Министерския съвет е бил на мнение, че требвало да се вземе във внимание курса, когато е требвало да се утвърди търга, и казват колегите му: „Понеже във време на утвърждаването на търга новите доставчици сж дошли и сж предложили, пред вид на евтинията на леите, с 7.000.000 л. по-малко, трябва да вземем това нещо“. Заради туй те надвили, а той, който се е ръководил от скръжното на Финансовото министерство, който е разрешил въпроса, че трябва да стане плащането по курса на деня, когато е ставал търга, и който се е отказал да вземе във внимание новите оферти, които сж били направени post factum, които не сж станали навреме, ами се правят сега след утвърждаването на търга, е бил принуден да излезе в оставка. „Може би сжм виноват“, казва човека. Наистина, той нема достатъчно юридическо образование и не можем да го виним, ако е сбъркал. А може би е действувал съвършено добросъвестно в издаването на тия решения, може би, че има право в това отношение, като казва, че когато става търг, всеки, който има да наддава, трябва да се яви в деня на търга, а не да се явява когато търга е утвърден и да прави нови сметки, да разваля търга, като използвава едно изменило се положение. Може би, казвам, да е бил прав г. Ботев. И ако търга е бил формален, не по доброволно съгласие, аз сжм наклонен да му дам право, че той действува стриктно, защото принудението на предприемачите да се явяват навреме на търговете, е подчинено на едни и сжщи правила; и тогаз, когато се подчиняват всички на едно правило, което по този въпрос е най-важно, ако в отделни случаи го нарушим, ние компрометираме целата система на търговете. Това нарушение не дава никаква сигурност и пораждат пълни основания за вземане рупвети и фаворизации на тогози или оногози. Строгото правило на търговете у нас и в странство е това: ако е търг с тайно наддаване, нови оферти могат да се правят и след приключването на наддаването ако офертите не сж били отворени; но ако е търг с явно наддаване, който се прави с участието на всички, които желаят да наддават, сключили се търга, нема место подир туй за ново наддаване — всички, които сж дошли отсвие с оферти, ще трябва да се игнорират. Ако онзи, който ангажира държавата, забележи, че е от съществен интерес за нея, поради изменивши се условия в света, да приеме офертата на друг конкурент, който предлага по-евтино, тогаз той може да не утвърди търга върху първия и да вземе офертата от втория, който дойде да предложи по-малко, но да му поиска да даде гаранция за да направи втор търг за всички и да каже: „Г-да! Преди да утвърди търга, при мен се явиха нови предприемачи или нови няколко доставчици, които ми предлагат такава и такава цена. Какво ще кажете? Заповедайте сега, заедно с тех да конкурирате изново на втор търг“. Но понеже при втория търг, когато дойде да се наддава, условията могат да се изменят и често се случва да не може да се получи на втория търг дори и първата цена, или новите конкуренти да не излезат сериозни доставчици или предприемачи, ами се намисат само за да разбъркат работата на сериозните, и понекога държавата плаща двойно, в такъв случай благодарумието изисква — тя е една практика, която е съществувала във всички времена и в миналото най-строга е спазвана, когато сжм бил аз министър на финансите — да се повикат друните и да им се каже, че се е получила една такава нова оферта от еди-кого си; да се вземе от него депозит, та в случай, че не се получи по-сгодна цена на втория търг да може той да се държи отговорен за тази предложена от него цена и да не се прави трети търг. Тези сж единичните редовни неща, които стават в такъв случай. А какво прави Министерския съвет спремо г. Ботева? Той разрешава въпроса в противност на окръжното на министерството, което казва, че за основа при изплащането ще служат курсвете в деня, когато е станал търгът, а не някои последующи курсове. Той минава мимо окръжното и дава доставката по търга на новите, следващите над-

давачи, ерещу една сума по-долу с 7.000.000 л. Добре, но знаем ли ние, че, ако беха повикани другите наддавачи при туй ново обстоятелство, те немаше да предложат още по-малки цени за доставката? Знаем ли ние дали другите валути — марките, доларите — също не са спаднали през туй време и че наддавачите с тех нема да дадат още по-долу? Не знаем. По тая работа, струва ми се, много желателно е да се знае, кой са били доставчиците, защото тези, които са наддавали с лев — говори се в публиката, без да гарантирам за туй нещо — като че ли те имали некакви духовни и материални връзки със Синдикалната кооперативна централа при Българския народен земеделски съюз.

Председателстващ Х. Манолов: Г. Теодоров! Времето Ви изтича; остават Ви още 5 минути.

Г. Теодоров (о): Аз ще свърша. — Върху това последното обстоятелство не мога да си кажа думата сега, но има указания, слухове; и аз бих желал да знам дали тази кавга между едните и другите наддавачи, между едните и другите министри не е във връзка с желанието да се даде тази доставка на „наши“ и дали не е тук обяснението на онова, което г. Ботев казва: „Аз ще стана гръмотовод, за да може да мине гръмотовицата над партията, над съюза, над бошинството, над правителството, и да не ги закачи“.

И най-после, трето, доставката на вагони, правена от унгарски фирми. Доставката на тези вагони е станала при съдействието на няколко фирми и са били дадени различни цени. Като са били дадени различни цени, г. Ботев е възложил търга на тая фирма, която е дала най-малка цена а именно на фирмата „Вулканверке“, от Дюселдорф и я било вече изпратено писмено уведомление. Търгът е бил произведен от една комисия, която е била пазначена от Министерския съвет. Комисията констатира, че тази цена е била най-сгодна, министърът потвърждава и възлага търга на тая фирма. След това требвало да се внесе залог — доставката е била по доброволно съгласие; за другите не знаем дали са били по доброволно съгласие — а нито комисията, нито министерството, които произвеждат търга, не са се погрижили да вземат предварителен залог от всичките, които правили предложение. Защо? Защото правели споразумение по доброволно съгласие, поотделно с тех; не пожелали всички да дейдат да направят наддаване, а свършили търга по доброволно съгласие. И чак като склочват с некого съгласение, тогав се прави едно изложение, какви оферти са правени от другите и се прави заключение за залога. Г. Ботев е утвърдил търга върху „Вулканверке“. Тази доставка на вагони и локомотиви, както се научавам, е била за една доста крупна сума. След това пише се на фирмата, на предприемачите и й се дава 10 дни срок да внесе депозит 5%. Преди да изтече този срок, обаче, става шум: как така да се даде на тези, а да не се даде на други? Защото, изглежда, че в тая работа имало някои доставчици, които имали зад себе си скрити сишши покровители. И трябва да кажа, че и тук е бъркала пак ржката на тази синдикална централа при Българския земеделски народен съюз. Доставчиците се уплашват и узнават, че нема да се утвърди търга върху тех, и като пропуснали 10-те дена да внесат залога, молили да се продължи срока за представяне на залога с още няколко дена — мисля още 15 дена — за да може през това време да се уясни работата, ще се утвърди ли търга върху тех или не. Повдига се въпрос да отиде работата до Министерския съвет, който поискал доставката да бъде разглеждана от него, за да може да се развали. Доставчиците си мислили, че ако трябва да се даде залог за тази доставка, която възлиза на около 20 милиона лева, една гаранция, един залог около един милион лева, който ще се затвори, без да бъде в събрание, а пак търга нема да бъде утвърден, съвсем не си струва труда, защото харчат се пари, плащат се лихви; а туй не е лесна работа да намериш един милион лева и да ги дадеш! Искал продължение на срока, като казват, че са готови да дадат залог, ако се утвърди върху тех търга, което да стане едновременно, в един и същи ден, даже определят дени — 27 — за да внесат парите. Няколко дена преди това изтича втория срок за внасяне на парите и Министерския съвет решава доставката да се не възлага върху „Вулканверке“, защото представителите на това дружество не изпълнили задълженията си да внесат в дадения им първоначален срок нужния залог, и възлага доставката на други. Както ми разказват, тая

работа е много сложна, много комплицирана, има много сложни детайли, но понеже имам само 5 минути, аз не мога да се спирам върху тех, а се спирам само върху същността. Унищожаване се търга от Министерския съвет, макар министър да го е утвърдил, назначаване се една комисия от пет души, за да се произнесе може ли министър да си оттегли утвърдението, като е съобщил вече на дружеството утвърдението писмено. Председателя на Административния съд, председателя на комисията казва, че не може. Викат трима висши магистрати: Председателя на Административния съд, председателя на Касационния съд и председателя на Сметната палата, които да се произнесат, може ли министър да се откаже, като е утвърдил един път търга. Те казали, че не може. Въпреки това, обаче, и дори преди да се произнесе втората комисия, Министерския съвет унищожаване търга и го възлага на други три фирми, от които едната е, казват ми, алтерего, пак на този синдикат, на синдикалната централа при Българския земеделски кооперативен съюз, а именно: доставката на 15 локомотива, и после доставката на 10 локомотива на друго едно дружество, некое си Райнметал, назовават ми каже и лицата — Майер и Байер, даже и лица, които са регистрирани като народни представители. Но, разбира се, аз не мога да твърдя. То си ходи из публиката, то се говори, и аз искам сега тук да се очисти; не искам да го внасям в дебатите, преди да чуя какво ще кажат министрите и да знам кое, според тех, е верне и кое не е верно.

Нкой от земеделците: Я кажете, кой са вашите министри си е дал оставката, ами разправяни за такава една работа три часа.

Г. Теодоров (о): Изглежда, че този търг, който е бил направен за 15 локомотива и в който техната синдикална централа — нека тъй я наричаме за по-късо — е била заинтересована, не е могъл да стане, тъй като тя е вдигнала врева и не е допуснала да се подпише контракта, а внесените 130 хиляди лева депозит са били конфискувани вече или подлежат на конфискуване — сега ще ми кажат. За другите две фирми още не се знае какво ще направят, не се знае какво ще стане. Излиза, обаче — ако това нещо е неверно, тека го каже г. министър — че новото възлагане на този търг, който е за една голема сума, както казах, 20 милиона лева, е станало по цена много по-висока, отколкото са били онези цени, които са били отхвърлени, че не представили навреме депозит, когато хората са подали писмено заявление и казват: кажете, че ще утвърдите търга, и в същия ден ще внесем искания депозит; но ипаче ние не искаме да внасяме пари в залог, защото се боим, че като сме просрочили еднаш път, можете да ни вземете парите и да ни кажете: понеже просрочихте веднаж, конфискуваме ви залога. Така че, в тая работа кой е прав, кой е крив, не зная: г. Ботев ли е прав, който е утвърдил търга и се е придържал о мнението на втората комисия, която казва, че търга не могат да се изменява и да се дава наново на други, защото той е една свършена работа, или пак Министерския съвет е прав, който по този начин е вкарал централната синдикала да вземе една част от доставката и с това да претърпи държавата загуби. Но и аз ще кажа, както г. Ботева: хора сме, можем да грешим. Въпросът е не да намерим къде са светците, но да видим, че в тази работа обществения морал и интересите на страната са били правилно засягнати и са били запазени. Ако това нещо може да се установи, г. г. народни представители, че в тази работа и г. Ботев е бил прав, и Министерския съвет е бил прав, заявявам ви без никакво присмърване, че нема нищо по-хубаво от това, стига само да се установи това нещо. Но тогава аз се питам: защо си отиде той, ако е прав, и защо тогав се крие от българското общество истината по тая работа? Г. Ботев иска да разкаже тая работа. Да му дадем възможност да я разкаже тук, в присъствието на бившите му колеги, да изслушаеме и другата страна и да я разберем. И бих желал да излезе, че в тая работа нема нищо подозрително или злоупотребително. Г-да! Има нужда в таяна факти да си отваряме очите на четирин, особено когато вътре са замесени имена на министри сегашни и на Министерския съвет, защото нашето общество е силно чувствално от рупветчилик по всички линии и по всички направления. И тук аз мисля, че не може да се мине без шум, не може малком да минат тези неща. (Възражение от земеделците) Преди няколко дена тук, от трибуната, се релевираха факти за изнесени 400 вагона брашно от нашия Консорциум уж в Цариград за бежанци, без износно мито и не зная какво . . .

Председателствуващ Х. Манолов: Г. Теодоров! Оставете това; то е друг въпрос.

Г. Теодоров (о): Като пример казвам това. — . . . и от тук (Сочи министерската маса) не се каза нищо, и от там (Сочи земеделците) не се каза нищо, но прибръзаха деликатно да прекъснат ония, които казаха туй нещо, прекъсват и мене, па и във вестниците нема нищо, и тсва нещо ние сега ще го преминем и ще оставим на нашето потомство и съвременници да знаят, че 400 вагона брашно е било освободено от износно мито и контрабандирано.

Председателствуващ Х. Манолов: Г. Теодоров! Времето Ви изтече. Моля, папуснете трибулата.

Г. Теодоров (о): Ето защо, аз считам, че тия работи заслужават вашето внимание, и мисля, че нема да бъдете недоволни от това, че аз изнесох това запитване тук, а, напротив, трябва да ми благодарите, да ми благодарят и кабинетът, че му давам възможност да хвърли пълна светлина и да очисти себе си и другаря си г. Ботева от тежки подсъдения, които вървят от уста в уста и разтлеват обществото.

Председателствуващ Х. Манолов: Има думата г. министъра на търговията, промишлеността и труда да отговори на интерпелатора г. Теодор Теодоров.

Министър д-р Р. Даскалов: Г. г. народни представители! Народния представител г. Теодор Теодоров в продължение на един час разви своето запитване по оставката на бившия министър г. Ботев. Смяция си направил една похвала, че той много рядко отправял интерпелации към правителствата — всичко па всичко от 25 години насам е отправил на два-три пъти запитване. Ако всичките му интерпелации имат такова именно естество, хубаво е правил, че не е запитвал. Защото, г. Теодоров, има толкова съществени въпроси, за които може да бъде защитавано правителството, за да бъде уведомена и Камарата, като, напр., по външната политика, вътрешната политика, сключената и т. н.

Г. Теодоров (о): Ако ме оставите да говоря, сега ще Ви кажа.

Председателствуващ Х. Манолов: Моля, г. Теодоров! Г. министъра малка през всичкото време, когато Вие говорихте; недейте го прекъсва и Вие.

Министър д-р Р. Даскалов: Вие, вместо да се спрете на тия съществени въпроси от грамадно значение, спирате се и питате: защо указа, с който се постановява оставката на един министър, не се е прочел в Народното събрание? И от там вие се мъчите да изпълетете козпни, стрели срещу правителството. Вие казвате същевременно, че откаж днешното правителство управлява страната, па интерпелации не се е отговаряло; една на една или две интерпелации е било отговорено. Това не е верно. Самият факт, че в днешното заседание на Камарата ще се разгледаат три интерпелации, показва, че правителството е готовност отговаря на интерпелации, според възможността му и според времето. Вие знаете, че имахме да гласуваме тук, в Камарата, толкова съществени закони, та не можеше винаги и във всеко време да се отговори на всеко питане или запитване, но, въпреки това, правителството е направило всичко възможно, за да отговори на запитванията на г. г. народните представители, защото и то смета, че това е една съществена прерогатива на Камарата и на народния представител и че правителството е длъжно да стповаря на народните представители по въпроси, които те повдигат.

С. Костурков (р): Не е верно, че е отговаряно.

Министър д-р Р. Даскалов: Ако не сме отговорили, то е, защото не сме имали винаги възможност да сторим това и защото Камарата е требвало да спре своето внимание върху много по-съществени въпроси.

Г. Теодоров (о): Цела година заседаваме.

Министър д-р Р. Даскалов: Г-да! Народния представител г. Теодор Теодоров казва, че по този повод правителството нарушило конституцията, като не е прочело

указа тук, пред народното представителство. Най-малко право да упреква правителството, че е нарушило конституцията, може да има г. Теодор Теодоров, защото винаги в тяхно време конституцията е била не само нарушавана, но е била мачкана и върху нея сж тъкани, и не по въпроси от такова значение, формални, ако щете, но по въпроси над въпросите, въпроси, които сжромолясаха нашата страна в пропастта, въпроси, с които се разполагаше с кръвта и живота на българския народ. И питайте г. Теодор Теодоров, когато в септември 1912 г. мобилизираха българския народ и го пратиша на касалищата, те изпълниха ли повелението на конституцията? Не! Те не я пиха, те стълпиха на нея, върху най-важния въпрос, върху въпроса над въпросите, които интересуваше българския народ. (Ръкопляскане от земеделците) И Вие, г. Теодор Теодоров, за тези ваши прегрешения ще отговаряте ли само пред нас; вие ще отговаряте и пред историята, и пред сжла, може-би, защото действително това беше едно от най-съществените нарушения па конституцията.

Т. Церов (к): Нови заплашвания само!

Г. Теодоров (о): Вие прочетете постановленията на вашата анкетна комисия и ще видите, че там се казва, че в 1912 г. сж изпълнени всички предписания на конституцията. И обшивителният акт против либералите почива върху тази база.

Министър д-р Р. Даскалов: Г. г. народни представители! Нема никакво нарушение тук на конституцията. Един министър си отива от кабинета. В това време Народното събрание не е заседавало, имало е ваканция.

Н. Пждарев (д): Заседавало, г. министре.

Министър д-р Р. Даскалов: Моля Ви се. — Указът е бил поднесен на държавния глава на 9. В това време министър-председателя се готвеше да замине в Женева при Обществото на народите и не можа да се яви в Камарата, за да прочете този указ.

Г. Теодоров (о): Можехте и Вие да го прочетете.

Министър д-р Р. Даскалов: Даде се отпусък на Камарата, сжбрахме се на 7 октомври, г. Теодор Теодоров. Да ви прочетем указа на 7 октомври, то значи да ви прочетем една оставка повинна от близо един месец. Но ако вие толкова много държите на буквата, защото вие никога не сте държали па същността на конституцията, сметнете, че правителството е пропуснало една форма да ви съобщи един месец по-късно една новина, която е била известна на цел свет, защото е публикувана в „Държавен вестник“. Толкова по този въпрос. Асж вас не ви интересува въпроса от тази страна. Вас ви интересува другата страна на въпроса: защо си отива един министър, кои сж причините, задето си отива един министър.

Н. Атанасов (з): И защо не си отиде кабинета, за да дойде той.

Министър д-р Р. Даскалов: Най-напред ще Ви кажа, г. Теодор Теодоров, че Вие никога не сте давали обяснения пред Камарата и пред българския народ, защо сте идвали на власт и защо сте си отивали. Защото Вие не сте питали никога нито народа, нито Камарата, когато сте идвали на власт. Ако бехте ги питали, вие никога немаше да дойдете па власт. (Ръкопляскане от земеделците) Защото в камарите, в които идвахте на власт, вие нимахте не болшинство, ами нимахте една пълна меньшинство. Сжщо е и за другите партии. И стамболистите в 1903 г. дойдоха на власт с 2—3 народни представители, и демократите в 1908 г. па 16 януарий дойдоха с 2—3 народни представители и за другите партии. И стамболовистите в 1903 г. дойдоха с десетина народни представители в Камарата, които сж имали от едно количество от 200 души народни представители. Тъж че, вие никога не дойдохте па власт и не питахте и не обяснявахте на народа, защо дойдохте на власт. Но още по-скандално е, че никога не казахте, защо пак си отивате от властта. Аз си спомням напр., г. г. народни представители, и се мъчих да тжрия в дневниците на Народното събрание обяснения, защо си отиде, напр., покойния министър на правосъдието г. Радев. Никаже не можах да намеря обяснения в дневниците на Народното събрание. Зная от уста, от слухове, г. Теодор Теодоров,

че покойния Радев е бил изгонен от двореца. Значи, човека, който ви викаше и ви назначаваше на власт, той ви изритваше! Да. Случият случай беше и с друг един министър — министъра на търговията и земледелието г. Константинов, бивш свищовски търговец. И за него не можях да прочета, защо той си отиде. Нижда не можях да видя в дневниците на Народното събрание защо, напр., демократите в 1911 г. си отидоха от властта. Спомням си само, че щом паднаха, на другия ден в „Нова-Америка“ или някъде другаде, в Русе, мисля, г. Малинов обясняваше: „Защо паднахме от власт“. Виждате, той е по-делкатен в изразите си. Той не казва като нашия другар г. Ботев: „Изхвърлиха ме“. Той казва: „Защо паднахме“. Случиността е, че той не падна, ами го изригнаха с лопата, изхвърлиха го. (Ржкоплескане от земеделците)

Т. Теодоров (о): Много лошо сравнение сте намерили да направите с покойния д-р Радев. Вие знаете, че това стала причина за даване оставката на целия кабинет на г. Далева.

Председателстващ Х. Манолов: (Звъни) Моля, г. Теодоров, не прекъсвайте. След г. министъра имате право да говорите още 15 минути.

Министър д-р Р. Даскалов: Но не само г. Малинов е виновен, защото не даде обяснение пред Камарата, защото той падна от власт. Защото тогава такива обяснения не се изискваха. Който им даваше властта, той ги и гонеше; той ги днес повика утре им каже: „Не ща ви“ — изхвърли ги и те мълчеха, немсеха и чакаха реда си, за да дойдат напосово на власт.

Некой от земеделците: И гв беше по вагоните.

Министър д-р Р. Даскалов: В 1913 г. паднаха и пародияците, и цанковистите: по-рано г. Гешов, а по-късно и г. Далева, и те не дадоха обяснения пред Парламента, защото паднаха от власт.

Некой от земеделците: Гешов бе отишъл да си цери ушите.

Министър д-р Р. Даскалов: Тъй че най-малкото морално право можете да имате вие да обвинявате правителството, че не дава обяснения пред обществото и пред Камарата, защо известни лица идат и си отиват, защото вие не сте давали никога такива обяснения.

Т. Теодоров (о): Всекога сме давали, когато сме били министри, па и когато сме били опозиция, пак сме давали.

Министър д-р Р. Даскалов: Но, г. г. народни представители, днешното правителство дойде на власт не по благоволенieto, но което идваха другите преди нас. Ние дойдохме на власт по благоволенieto на друг един фактор — на българския народ.

Т. Теодоров (о): Всички идвахме по негово благоволение.

Министър д-р Р. Даскалов: Не, никога не сте идвали по неговото желание. Нас българския народ ни изтласка на предните позиции и ни туря на това място и само той ще ни сваля от това място. Земеделският съюз е една организация, в която нема капитални, нема генерали, нема шефове. В тази организация има само редници и хора на дълга. И пред този дълг всички в нея сж длъжни да се подчиняват. (Ржкоплескане от земеделците) В тази организация има дисциплина, има една идея, има един принцип, в името на които тя съществува и ще съществува. Тази организация си има един път, ясно очертан и определен, из който тя върви. Кой ще бъдат хората, които ще изграждат онази постройка, която е легнала в нашите идеи, в нашите принципи, т. е. да тласнат България в един път на благополучие, на благоденствие, на възможното при днешните времена щастие, кой ще бъдат работниците, които ще градят, това има много малко значение. Личностите не сж фактори у нас, без които не може . . .

Н. Пждарев (д): Защо се промолчават тия работници? (Възражения от земеделците)

Министър д-р Р. Даскалов: . . . личностите сж проходни, личностите идат и си отиват — идеите остават вечни. Организацията ще остане догосава, докогато има земеделски и земеделски народ в България. Тези личности ще се жертвуват за идеите, те ще преминават, Нека не ви е чудно, че днес бих изпъден г. Неделко Атанасов, утре изпъден г. Ботев, у другя ден изпъден Даскалов . . .

Н. Пждарев (д): Все за идеи!

Министър д-р Р. Даскалов: . . . а в другя ден изпъден г. Стамболийски, . . .

От левицата: А-а-а! (Веселост)

Министър д-р Р. Даскалов: . . . защото живота на една организация може да налага своите жертви. Той ще бъде днес начело, утре ще бъде редник, защото, казах го, ние немаме хора капитални; ние сме в дадения момент облечени с задължението само да изпълняваме известни функции, ние сме редници, които сж облечени в известно качество, в известно положение, да изпълняват известна роля; утре мантията пада — ние сж оставаме най-обикновените редници. (Прерокания между С. Даскалов и Т. Теодоров)

Нашата организация ще върви из този свой начертан път и нико не ще бъде в състояние да я отклони. Днес един ще бъде министър, утре депутат, у другя ден пак сж вървише другаде — ще си меним роляте, ще си меним местата, според нуждите. Не сж важни толкова самите личности, важни сж идеите, важни сж гражданите, които ние гв изграждаме и вие тех ще критикувате — нашите принципи и нашите дела.

Защо си отиде бившият министър Ботев? Отиде си заради туй, защото не беше в съгласие с останалите си колеги. Всичките други въпроси, които Вие изнесохте, г. Теодор Теодоров, и с които тук ни занимавахте, не сж така.

П. Каратодоров (р): Е, как сж?

Министър д-р Р. Даскалов: Абсолютно никакви обвинения не можете да хвърляте вие върху когото и да било, било върху бившия министър г. Ботев, или върху министерския кабинет, или върху личности, защото те сж въпроси, които се решават в министерствата: има си закони, има си правилници, има си ред по който се изпълняват тия неща; те си вървят в своя път. Бившия министър Ботев си отиде само по един причини; то е, че той в даден момент не беше в съгласие с всички останали свои колеги. И ето защо, той си отива, но утре го замества друг, у другя ден ще си отиде и този друг — това може да се наложи по много причини от всевъзможно естество. (Прерокания между левицата и земеделците)

Тъй че, излизането на г. Ботев от кабинета . . .

П. Каратодоров (р): Ако г. министър Ботев е следвал законите, които сж установени в нашата държава, и Министерския съвет е следвал сжщите тия закони, които вобщее сж установени в нашата държава, нища се тогава: от къде се пораждаат недоразуменията?

Министър д-р Р. Даскалов: Точно това искам да ви кажа: че той не си отива по други причини, освен по причина, че не се е разбрал сже своите колеги, но не че е нарушил некакъв закон, не че не е спазил известно постановление на законите или правилниците. Не! Въпроса, следователно, е много ясен. (Веселост верод левицата)

В този кабинет, според нуждите на тази организация, както ги разбираме ние, личностите ще се мениат: може да се умори некой от нас, . . .

Н. Пждарев (д): Толкова бързо?

Министър д-р Р. Даскалов: Да. — . . . може да се умори некой, може да влезе в конфликт с известни фактори, . . .

Н. Пждарев (д): За търгове.

Министър д-р Р. Даскалов: . . . може, напр., министър Даскалов да влезе в конфликт с Комисията по репарациите . . .

П. Каратодоров (р): То е отделна работа; то е сжвсем друг въпрос.

Министър д-р Р. Даскалов: . . . и той ще трябва да си отиде, защото, може-би, интересите на страната изискват това нещо. (Възражения от левицата)

Председателстващ Х. Манолов: (Звъни)

Министър д-р Р. Даскалов: Аз обяснявам въпроса много ясно, и опова, което трябва да се знае, аз го казвам: бившият министър Ботев си отиде, защото не беше в съгласие със своите колеги.

От левицата: По кои въпроси?

Министър д-р Р. Даскалов: Вие искате да знаете по кои въпроси ли?

Н. Пъдарев (д): Това е важно.

Министър д-р Р. Даскалов: То, преди всичко, съвършено не е важно за вас.

От левицата: А-а-а!

Министър д-р Р. Даскалов: Вие няма да знаете какво можем да мислим ние, двама-трима-пет души, в дадена организация. (Възражения от левицата) Защото тук няма сложен един държавен въпрос. (Глъчка)

Председателстващ Х. Манолов: (Звъни)

Министър д-р Р. Даскалов: Тук може да има известни отношения, каквито има в една къща, в един дом. Ами че в една къща стават тия неща! В една къща днес един ще бъде орча, той ще оре, а друг ще пасе добитък; а у други ден ги виждаме, че се смеяват: първия ще пасе добитък, другия ще оре и т. н. Ама това са домашни работи, това са вътрешни работи. Вие, значи, искате да играете ролята на комшии-кльокари. Аслуж ролята на г. Теодоров беше тая на комшия-кльокар, който се мъчи да може да предизвика в дадена къща вътрешни недоразумения.

Я. Санжов (с): (Възравява нещо)

Министър д-р Р. Даскалов: Нема да Ви се удаде това, г. Теодоров. Ако въпросът е държавен; ако въпросът е обществен; ако е въпрос, който интересува Народното събрание, той ще бъде разрешаван непременно тук: ние не избегваме никога критиката на Камарата. Но ако е един въпрос домашен, личен, . . .

Н. Пъдарев (д): Този въпрос не е домашен! Как така е вътрешен въпрос!

Министър д-р Р. Даскалов: . . . а не на комшиите, ние ще си го разрешим сами, помежду си.

С. Костурков (р): Министерския съвет не е ваша къща. (Глъчка)

Председателстващ Х. Манолов: (Звъни)

Министър д-р Р. Даскалов: Това, което интересува обществото, което интересува Парламента, аз го казвам и го повтарям: бившият министър Ботев си отиде заради туй, защото не можа да се разбере с колегите си.

С. Даскалов (з): Ама тех нема да ги задоволи този отговор. Те искат кавга между нас: те искат да се уловим гуша за гуша с приятелите си. (Към Т. Теодоров) Вашата цел не е да видите истината, а да ни видите в кавга помежду ни.

Т. Теодоров (о): (Възравява нещо)

Председателстващ Х. Манолов: (Звъни)

С. Костурков (р): В Министерския съвет нема домашни въпроси.

Министър д-р Р. Даскалов: Г. Костурков! Колко папъп политик сте, като казвате, че не можело да има лични въпроси, че не можело да има домашни въпроси.

С. Костурков (р): Домашни въпроси нема в Министерския съвет; там има само държавни въпроси.

Министър д-р Р. Даскалов: Как може да нема домашни въпроси? Ами че ние сме хора на една организация, . . .

С. Костурков (р): То е друго.

Министър д-р Р. Даскалов: . . . ние служим на известни принципи, ние си имаме свой дом, както и вие си имате ваши дом. Аз мога ли да ви се меся, вие защо турихте Петър Каратодорова там, а не го турихте един-където си; или защо турихте г. Костуркова на едно място, а не го турихте на друго, . . .

С. Даскалов (з): Или защо изпъдиха Ганева?

Министър д-р Р. Даскалов: . . . или защо изпъдиха г. Ганева? (Възражения от радикалите) Те са ваши домашни въпроси. Кое интересува обществото, кое интересува българския Парламент? Интересува го обществената страна на въпроса. И аз ви казвам, че обществената страна на въпроса е следната: имало е несъгласие. Толкова по този въпрос.

Т. Цеков (к): Несъгласие заради търговете!

С. Костурков (р): Търгове се изнесоха тук, обяснения се дадоха; искаме да чуем вашата дума по тези обяснения.

Министър д-р Р. Даскалов: Ако ви интересуват известни търгове или известни въпроси, . . .

С. Костурков (р): Интересуват ни, как не! Народни представители сме, контролираме.

Министър д-р Р. Даскалов: . . . които засегат Министерството на железниците, вие можете да ги проверите там, да питате тук и ще ви се отговори. И аз зная, че е имало спорове между Министерството на финансите и Министерството на железниците. Това са неща много възможни. Вие виждате, че има прешлетени въпроси, в които може да има разни възгледи и т. н., но те са въпроси технически, които не засегат въпроса, именно, защо бившият министър Ботев си отиде.

С тия няколко думи, аз сметам, че отговарям на запитването на г. Теодор Теодоров. (Ръкопляскане от земледелците)

С. Костурков (р): Нищо не отговарям.

Председателстващ Х. Манолов: Имате думата г. Теодор Теодоров, само 15 минути, съгласно правилника, за да кажете, доволни сте или не от отговора на г. министъра.

С. Даскалов (з): Той нема да бъде доволен!

Т. Теодоров (о): Г. г. народни представители! Не мога и съжалявам, че не мога да бъда доволен от отговора на г. министъра.

От земледелците: Е-е-е!

Т. Теодоров (о): Защото в същност аз не получих отговор на туй, за което го питах. Аз питах: защо г. Александър Ботев си е дал оставката или защо са го изпъднали другарите му?

С. Даскалов (з): Защото не са могли да се разберат.

Т. Теодоров (о): Отговаря ми се: затуй, защото имало кавга, имало несъгласие помежду им. Аз разбирам, че имало несъгласие, защото вляче немаше да го изпъдят.

Х. Пенчев (з): Защото той искаше да ви даде под съда другите не искаха!

Т. Теодоров (о): Но да дойда да ви говоря тук, на трибуната, един час, за да ми отговорите „затуй, защото имало несъгласие“, това е недостойно и несериозно. Аз искам да зная именно причините на туй несъгласие. Аз ви казвам, че г. Ботев заявява, че имало три търга, които са го принудили да си даде оставката или да го изпъдят от министерството; той излага обстоятелствата по един

непоблжен начин. Аз искам да чуя, министъра да каже, как съ станали тия търгове, как е станало технико утвърждение и кой е прав, кой е крив, кой е светец, кой е мъдрец, кой е обикновен човек.

С. Даскалов (з): На тия твои питаниа ще отговори г. Ботев.

Т. Теодоров (о): На тия питаниа аз немам отговор и понеже немам отговор от министъра, аз считам, че той изберга да отговори. И по-хубаво, или по-малко лошо би било да се направеше в случая, както е правено и друг път, именно да не се слага на разглеждане интерпелацията, да се отложат за друг път разискванията по нея и да не се дава никакъв отговор, отколкото да се даде той несериозен отговор.

Колкото се касае до изпомнянето на г. министъра, че в наше време ние не сме поемали отговорността да обясним на Собранието, защо туй или онуй е станало, това е абсолютно неверно. Бидейки министри, когато ние сме били запитвани върху въпроси на управлението, даже през време на войната, върху въпроси, които могат да докарат лоши отношения със съседите, ние сме били винаги тук да отговаряме, . . .

Министър д-р Р. Даскалов: За 16 юний дадохте ли отговор?

Т. Теодоров (о): . . . защото сме дохождали на власт не отгоре, а чрез избирателите — никога не сме дохождали на власт ние по благоволения на царя, а сме дохождали след успех в изборите.

От земеделците: Това не е верно!

Министър д-р Р. Даскалов: Нема кой да ви верва в тая страна!

Т. Теодоров (о): И в тия избори ние винаги сме имали болшинство, несравнено по-големо от това, което ние имаме сега. Ние сте правителство с най-малкото болшинство.

Министър д-р Р. Даскалов: По мажоритарната система немаше да има никой тук от вас.

Т. Теодоров (о): Ние, за да си направите един призрак на болшинство, требаше да извършите престъпление — да касирате редица народни представители от опозицията . . . (Възражения от земеделците. Глъчка)

Председателстващ Х. Манолов: (Звъни)

Т. Теодоров (о): . . . и да оставите местата им празни. Когато ние сме идвали по болшинство на гласовете на българския народ, вас ви немаше тогава да дойдете да го научите на тия ваши теории, с които той днес се измъчва от вас; той съзнателно си даде гласа за нас.

Н. Ковачев (з): (Възразява нещо)

Т. Теодоров (о): Тъй че един министър, когато има да отговори на една интерпелация, не може да се задоволи с туй, да каже: „в ние не отговаряхте“, и да не даде в същност никакъв отговор.

Министър д-р Р. Даскалов: Аз ви отговорих и който има уши ще разбере!

Т. Теодоров (о): Това обстоятелство не може да го спаси, че и друг некой не бил давал отговор, когато бил министър.

С. Даскалов (з): Той Ви даде отговор; каза Ви: „не могат да се разберат“, и туй то! Какво искате повече?

Т. Теодоров (о): „Отиде си, каза, Ботев, защото се скарахме, не сме били съгласни, затуй си отиде“. И едно десе на 10 години в България ще разбере, че това е едно отклонение от дълга да се даде отговор на въпроса. Аз пак повтарям, че знам, какво е имало помежду ви неясно, неспоразумение, кавга, но искам да знам причините на тая кавга — фактите конкретно. Защото аз разбирам и имам сведения, че болшинството на министрите

в защита на интересите на тая синдикална централа, която е на вашия съюз, в защита на материалните интереси на народни представители, които фигурират там, като участници в делове или в акции, е влезло в конфликт с този човек, който имал друго разбиране и искал да запази интересите на хазната. Отжрва ли ви това обяснение? Ето какво мисля аз.

Г. министъра каза: „Искате да се занимавате с търговете — идете, изучете делата и тогава елате тук и допесете“. Добре, дайте ни възможност тогава, като народни представители, да отидем да видим, как съ станали тия три търга, . . .

Министър д-р Р. Даскалов: Никой не ви пречи. Вървете! Там съ станали тия търгове!

Т. Теодоров (о): . . . да видим по какъв начин съ били произведени, да видим какъв е бил вашия конфликт и след един отговор тук българския народ да си състави мнение, защо е била тая министерска криза. (Възражения от земеделците) Ние можете да си избирате другарите както щете, но не можете да ги падите като селски пладари; а още по-малко имате право, като ги гоните по този начин, да не ви кажете, защо ги гоните. Ние се застъпваме за достойнството на министъра; ние искаме да се възстанови тук престижа на министерската власт.

Министър д-р Р. Даскалов: Не за престиж е думата тук.

Т. Теодоров (о): Ние питате: защо не сме дали обяснение тук, когато покойния Радев се бил скарал с Фердинанда? Даде се обяснение още тогава на целия народ, защото г. Давев, вследствие на туй скръване подаде оставката на кабинета и целия народ разбра защо.

От земеделците: А-а-а!

Т. Теодоров (о): И ние, може-би, не шехте да знаете нищо, ако г. Давев не беше направил тоя акт. Ние извърляте един човек и не ви давате възможност да знаем защо го извърляте.

От земеделците: Ние това дърите да знаете!

Т. Теодоров (о): И когато ние мълчите, вашето мълчание е самоосъждане.

Аз ще предложа, като вземам акт от вашите думи, да стане една анкета от трима народни представители за тези три търга и да се разбере кои съ причините на конфликта помежду ви, за да знаем ние какви министри си стиват и какви остават. Защото ние така разбираме — днес ще изпъдите един министър и ще го изкарате маскара пред света, а утре пак ще го докарате тук. „То е нашата боля“ — казвате. То не е ваша воля. Ние не можете да управлявате България по ваш кеф и разбиране и да не държите сметка за мнението на българския народ, а да държите сметка само за тези. (Сочи земеделците) Ако бившите управленни държача сметка само за мнението на своите приятели от тогавашните болшинства, тежко и горко на България, немаше да дочака тия да дойдете и ние да я управлявате.

С. Даскалов (з): Довсяни ли сте от отговора?

Т. Теодоров (о): Не съм доволен, и никой разумен човек не може да остане доволен от отговора на г. министъра, който беше само едно бегане от отговор!

И, ако ми позволи г. председателя, аз ще прочета и следния ред, който предлагам да се гласува.

Председателстващ Х. Манолов: Прочетете го.

Т. Теодоров (о): (Чете) „Народното събрание, след изслушване интерпелацията на народния представител г. Теодор Теодоров, отговора на г. министъра на търговията и станалите разисквания по нея, памира, че има нужда, за пълно и обективно осветление на Камарата, да се пазначи една парламентарна проверка на изнесените в днешното заседание факти от една тричленна комисия, която да доложи във Събранието за резултата на своите издирвания в едноосесен срок от днес“.

Понеже ние не ни дадохте никакво осветление, ние искаме да си го получим сами. Дайте ни данни тук, . . .

С. Даскалов (з): Ще ги даде Ботев.

Т. Теодоров (о): . . . или дайте трима народни представители, избрани от болшинството или от когото щете, които да ни дадат тия данни.

С. Даскалов (з): Казаха Ви, никой не Ви пречи, идего и ги намерете.

Т. Теодоров (о): Ето какво е моето мнение. Тогава ние ще имаме отговор. Аз сега немам отговор. Историка ще запише, че ние днес не сте отговорили на интерпелацията.

Н. Атанасов (з): Отидете в министерството, делата са на разположението Ви.

К. Сидеров (р): Г. Ботев! Нема ли да кажете нещо?

С. Даскалов (з): И той ще каже. Вие кажете къде проведихте Венелин Гацева?

К. Сидеров (р): Аз ще ти кажа теб къде го пратихме!

Председателстващ Х. Манолов (Звъкли): Има думата народния представител г. Янко Сакжзов.

Я. Сакжзов (с): (От трибуната) Г. г. народни представители! Ние мислим, че г. министъра, който отговори на интерпелацията на народния представител г. Теодоров, не беше нищо пълен, не беше нищо прав в своите разсъждения. Пълнен не беше той, защото ние не питаме защо г. Ботев е бил излезъл от министерството като член на технико правителството.

С. Даскалов (з): Туй е запитването.

Я. Сакжзов (с): Но ние питаме . . .

С. Даскалов (з): А, вие можете да питате!

Я. Сакжзов (с): . . . ние питаме . . .

С. Даскалов (з): А, то е друго!

Я. Сакжзов (с): . . . и народния представител г. Теодор Теодоров пита с интерпелацията си и смисъла на неговото питане е следния: по тия въпроси, които той изтъкна, е счван конфликт; къде стои истината, в какво се състои именно спора по тия държавни въпроси?

Х. Пенчев (з): Е, че кой е крив, че г. Теодоров не знае какво пита тогава!

Я. Сакжзов (с): Позволете! — Нашето питане сега е следното. Нас не ни интересува, като народни представители, това: кого вие изтъквате като министър — това е ваша работа; нас нема да ни интересува и въпроса, когато по въпроса за големата вапа политика, или по въпроса за вашата организация, или по вашия „Народен магазин“, или по некои ваши депутати или министри един от вашите министри дойде в несъгласие със своите колеги — това нас нема да ни интересува; ние нема да ви се месим там; това е ваше право — вие да искате да имате съгласие в целия ваш кабинет, той да бъде в унисон. Но, г-да, когато вие дойдете в несъгласие с един от вашите министри по въпроса за траверси на хиляди, на милиони лева, когато дойдете вие в несъгласие с вашия министър по маслата пак за милиони, когато дойдете в несъгласие с вашия министър по изписване на локомотиви . . .

С. Ностурнов (р): И вагоши

Я. Сакжзов (с): . . . и вагоши пак за милиони, извинете, г. министри, въпроса не е вече ваш домашен въпрос, а въпроса е на народното представителство, на българския народ. Вие зле тълкувате и конституцията, вие зле прилагате опова послъгиче, което действително съществуваше в обществото, че това е наше право, . . .

С. Даскалов (з): Новото питане е по-разумно!

Я. Сакжзов (с): . . . на партията, коя личност ще изтъкнем като министър и кога ще кажем на един министър

да излезе от кабинета. (Възражения от земеделците) Позволете, г-да, вие не ми давате възможност даже да се изкажа в тия 15 минути, които ми давате.

С. Даскалов (з): Е, туй Ваше питане е разумно!

П. Каратодоров (р): То е в същност едно и също питане.

Я. Сакжзов (с): Ето защо, аз казвам, вие не трябва да смесвате, вие не бива да смесвате тия два въпроса. Вие можете да разполагате с вашия министър по общите въпроси, но не по един конкретен въпрос, в който е вече ангажирана държавата. Държавата ангажира ли се по един въпрос на една политичка, влезе ли тя вече в действие, сключи ли сделки, направите ли договор или преговори с една държава, излезете ли вие в обществото и започнете с него да извършвате едно общо действие, там даже, даже в тази недосегаема област, вие пак не можете току-тъй да разполагате с вашия представител тук и да му кажете: излезте си. Кога пак вие дойдете до въпроси, ангажирани от държавата, от такова голямо естество, от каквото е доставката на траверси, за която чувам смешното нещо, че в 100 хиляди или 10 хиляди траверси некой си кантонер отишъл на гърба си да мъкне — колко? — 10—20 траверси, за да излезат чурук, ние имаме право да кажем, че в тая работа има нещо чурук, и чурука къде ще го дърим — дали в г. Александър Ботева или в тия, които са накарали да бъдат приети или неприети траверсите — това е наше право ние тук да ви запитаме за това и вие да ни дадете отговор, Г. министри! По това трябва да ни дадете отговор.

Т. Теодоров (о): (Казва нещо)

А. Ботев (з): Г. Теодоров! Елате утре да видите прописката. Фактически този въпрос не е така, както Вие приказвате. Утре още в 9 ч. ще Ви дам целата прописка, за да видите, че не е така този въпрос.

Я. Сакжзов (с): Вие ще кажете, г. Ботев. Това Ви казвам и г. Теодоров. Станете горе, да Ви видим ржета и да ни кажете Вашата мисъл. За Вас се говори тук, но не за Вас, като Александър Ботев, а като министър на железниците. Вие още не успеете да влезете в Министерството на железниците и бехте принуден с фотографирани или не зная какви писма и полици да напуснете това място. За нас това е важно.

Министър д-р Р. Даскалов: Моля, г. Сакжзов, недейте хвърля интриги и кал върху хората!

Я. Сакжзов (с): Не правя аз това.

Министър д-р Р. Даскалов: Вие чухте много добре моя отговор. Аз Ви казах, че ако имаше тук обществени или държавни въпроси, този въпрос щеше да бъде изнесен пред Камарата.

Я. Сакжзов (с): Тъй.

Министър д-р Р. Даскалов: Тук не съществуват обществени и държавни въпроси.

Н. Пждарев (д): Това е Ваше схващане.

Министър д-р Р. Даскалов: Тук съществуват лични, домашни, вътрешни, семейни въпроси.

Н. Пждарев (д): Това е Ваше схващане.

Министър д-р Р. Даскалов: Ние не можем да се месим във вашите семейства, във вашите вътрешни отношения. (Възражения от левицата)

П. Каратодоров (р): Докажете това!

Министър д-р Р. Даскалов: Нема защо да ви го доказвам. Аз ви заявявам, че когато има обществени, държавни въпроси, те се третираат в лицето на Камарата, а когато има вътрешни, семейни, домашни въпроси, те остават наше лично нещо.

Н. Пждарев (д): (Казва нещо)

Председателстващ Х. Манолов (Звъкли): Моля!

Министър д-р Р. Даскалов: Така че вие говорите за некакви търгове. Ако те ви интересуват, повтарям го, идете ги видите, аз не ги знам.

Н. Пастухов (с): Нека г. Ботев вземе думата и да се обясни. Не само в Радомир и селата да разпраща, а тук да се обясни, да каже кой . . .

А. Ботев (з): Позволете!

С. Даскалов (з): (Към Н. Пастухов) Вашата цел е асж само интриги да правите.

Я. Сакъзов (с): Моля, да чуем и Александър Ботев!

А. Ботев (з): Вие говорите за фотографирани писма и полици — известе ги!

Н. Пждарев (д): Нито имате кураж, нито имате достойнство да отговорите.

Я. Сакъзов (с): Позволете! — Точно туй исках да кажа. Когато обществото е под гнета на тия слухове, които въжват, даже из вашата среда излизат, когато обществото е под гнета, че в половин час време вашите другари нахлътват и ви изваждат от местото, когато, без даже вашите групи да бъдат сезирани, въпроса се решава, ние сме длъжни да запитаме: какво толкова важию нещо е станало, че министъра на железниците, при една Камара, излива навън?

Х. Пенчев (з): Знаете ли дали групата не се е занимавала с този въпрос?

Я. Сакъзов (с): Това казвам — че не се е занимавала.

Х. Пенчев (з): От где знаете това? Говорите само, за да се види, че знаете да говорите. Празни работи! Говорите на приумица!

Я. Сакъзов (с): Вие чухте, г. г. народни представители, г. министъра да повтаря своята фраза: „Това съ семейни въпроси, това не съ никакви държавни въпроси“.

Министър д-р Р. Даскалов: Защото не съ засенчати държавни въпроси.

Я. Сакъзов (с): Г. министре! Държавен въпрос ли е това или не, когато вие унищожавате един търг и утвърдявате друг търг?

Д-р Й. Фаденхехт (р): Сам г. Ботев заяви че затуй е излезъл; то не е домашен въпрос.

Я. Сакъзов (с): Домашен въпрос ли е това, когато „Народния магазин“ е замесен в една група от търгуващите, или не е замесен? Това е въпрос, който интересува целото народно представителство, защото в дадения случай министър Ботев може да се явява защитник на държавните интереси, а Министерския съвет да се явява защитник на „Народния магазин“. (Възражения от земеделците) Тогава въпроса става държавен въпрос, става въпрос на Народното събрание и съвсем не е семейен въпрос. Вие виждате кое ни кара да изискваме от вас да влезете в същността на въпроса и да ни кажете по кои причини вие намерихте, че г. Ботев не е бил радетел на държавните интереси по тези търгове и вие се принудихте да изискате неговата оставка. Казвате: „Не по тези въпроси“. Но нали г. Ботев казва, че по тези въпроси е станало несъгласието? А тия въпроси домашни ли съ, семейни ли съ? По Вашето мнение, г. министре, по мнението на Министерския съвет, могат да бъдат домашни, могат да бъдат семейни, и то могат да бъдат домашни и семейни въпроси, ако вмъкнете интересите на „Народния магазин“, интересите на вашата партия, но тогава вие сами се улавяте, г. министре, че тия въпроси съвсем не съ семейни, а вие смесвате на едно семейните въпроси и държавните въпроси и, вместо да разрешавате държавни въпроси, вие разрешавате въпросите на вашата партия, на вашия съюз или на вашия „Народен магазин“.

Некой от земеделците: Сега го каза!

Я. Сакъзов (с): Ето защо, нашата мисъл, мисълта на народното представителство и на цялата партия е, че

г. министър Даскалов избегна да отговори на интерпелацията, избегна отговора, защото въпроса засяга семейството на народния съюз, семейството на техната партия, интересите на правителството, на партията и на „Народния магазин“ — затова вие избегвате да дадете отговор на този въпрос. (Възражения от земеделците) Но, г. г. народни представители, ако вие избегвате сега да ни дадете отговор, ние подкрепяме мисълта за една анкета, анкета по трите тези въпроси.

Министър д-р Р. Даскалов: Г. Сакъзов! Нема защо да правите анкета. Ако Ви интересуват некакви въпроси, били те за търгове или за каквото и да било, идете ги проверете — свободни сте! Защо говорите тези работи?

Я. Сакъзов (с): Добре. Тогава, защо вие избегвате една анкета, която ще очисти и г. Ботева, ще очисти и вас от подозрението? Защо я избегвате? Какво лошо ще ви докара една анкета, която ще каже пред българския свет, че по тия три въпроси и г. Ботев, и г. г. министрите съ били начисто, те съ били легални, те съ действували по един законен начин?

С. Даскалов (з): Бахтизахме от анкети! Много анкети станала!

Я. Сакъзов (с): Приемете я! Ние настояваме!

Ю. Вълков (з): Идете вижте делата!

Я. Сакъзов (с): Престанете с тези възражения!

Ю. Вълков (з): Това не съ възражения.

Я. Сакъзов (с): Не може да Ви чува човек. Вие сте уж смислен човек. Как мога да Ви чуя, когато и аз говоря? Чувам че искате нещо, че говорите нещо, но Валата мисъл не може да се разбере. Ако искате да кажете нещо, излезте и възражете, един от нашите другари ще ви отговори — тогава ще стане разбирателство. Но какво разбирателство има там, дето един оратор говори, а настреща му двадесет души възражават? Това е шум, това е глътка — това не е разбирателство.

Ето защо, аз настоявам, г. министре, да приемете тази анкета. Тя е безобидна; тя е даже очистителна; тя по този голем въпрос ще хвърли светлината и затуй ние настоявам да бъде гласувана, да бъде приета, за да може по това българското общество да бъде начисто.

Некой от земеделците: Това е агитация.

Я. Сакъзов (с): За вас всичко е агитация; за вас Парламент нема; вие обхрнахте Парламента на една ваша комисия.

Н. Пждарев (д): За делата на вашите министри богато от анкета, а за вашия Панафотов искате анкета!

Председателстваващ Х. Манолов: Има думата народния представител г. Коста Сидеров.

К. Сидеров (р): (От трибуната) Г. г. народни представители! Моля господата, особено от земеделската група, да бъдат много търпеливи. . . .

От земеделците: А-а-а!

К. Сидеров (р): . . . защото вие много пъти искате факти и доказателства.

Х. Пенчев (з): Само шапкарми да нема. Щом вземете да правите шапкарми, ще Ви апострофираме.

Председателстваващ Х. Манолов: Моля, г. Пенчев, само 15 минути ще говори г. Сидеров, не го прекъсвайте!

К. Сидеров (р): По един такъв сериозен въпрос от министърската маса . . .

И. Гетов (з): Сериозен е и за Вас!

К. Сидеров (р): Мъльчете, защото вие фалсифицирате документи в синдиката в Червен-брег!

И. Гетов (з): Когато Ви предложиха алжета, Вие шавнахте.

К. Сидеров (р): Ще видите какви товтери имам аз за Вас, само търпете!

И. Гетов (з): Познаваме се отдавна!

К. Сидеров (р): Един министър Даскалов от името на целия кабинет да излезе така леко да се отнесе по един такъв важен въпрос с върволица от диверсии да смета, че се е разрешил въпросът, и че отговаря задължително със сравнението, което той прави, че в миналото сж ставали такива работи в некои партии, може да сж ставали, но нека г. министър Даскалов и всички негови колеги знаят, знаят го и вие, че най-нещастна защита прави този, който, когато се защитава, се сравнява с другите, когато хайдутина казва на сжда: „Не ме осждайте, защото и други хайдутини сте осждали“.

Министър д-р Р. Даскалов: Аз давах обяснения на г. Теодор Теодоров.

К. Сидеров (р): Толков по този въпрос.

Некой от земеделците: Министър Даскалов казва, че нема право да иска сметка този, който не е давал сметка.

К. Сидеров (р): Спомням си една реч тук на министър Стамболийски; спомням си вашите изявления, които правите по мегданите; спомням си писаното във в. „Земледелско знаме“...

Некой от земеделците: Вие четете ли „Земледелско знаме“?

К. Сидеров (р): ... всички в уинсон говорите, че в градските адвокатски партии всички сж вагабонти и кожодери, че българския народ е бил обирая от тех; спомням си, когато вий казвате — особено г. Стамболийски в речта си — „Дайте ми некой голем земеделец да се е провинил, и аз ще го хвана за ухото и ще го хвърля в затвора“.

Некой от земеделците: И тъй правим. Ние сме сами сжди.

К. Сидеров (р): Вие сега не щете да кажете в какво се състои вината на г. Александър Ботев. Ние я знаем.

Некой от земеделците: Кажете я тогава.

К. Сидеров (р): Стойте, имам доказателство. Ще вземете дневниците на Народното събрание от 21 октомври т. г. и ще четете думите на г. Цоню Матов, как той се гордееше тук, че от министерствата се изхвърлят чиновници-рушветчици.

Ц. Матов (з): Аз не сжм казал думата рушветчици.

К. Сидеров (р): Стойте! Аз ви казах; даже и министри голице за рушвет. — „Прави ни чест“ — това сж Вашите думи в дневниците.

Ц. Матов (з): Не е верно.

К. Сидеров (р): Аз бех доволен тогава от Вашия отговор.

Ц. Матов (з): По наши съображения; обаче „рушветчици“ никога не сжм казал.

К. Сидеров (р): Вие не преставате до този ден да обвинявате, че всички вагабонти сж в градовете...

Некой от земеделците: Верно е, там сж.

К. Сидеров (р): ... че градските адвокатски партии се състоят само от кожодери.

Х. Пенчев (з): Отказвате ли това?

К. Сидеров (р): Вие смотате, че майките в градовете не сжм си разваляли сжия за своите синове; вие навред

по мегдани крещите, че честното е останало само в селата и клойните палово и падеспо останалото в градовете, затваряте очи и уши, не искате да чуете какво говориме, и забравате, че вие сте прогнани.

От земеделците: А-а-а!

К. Сидеров (р): Слушайте мен! Преди да почнете да говорите за гнило, вие сте прогнани отдавна.

Некой от земеделците: А вие от здравост сте останали пет души тук. Ние не сме прогнани, а вие.

К. Сидеров (р): Стойте! Аз това и друг път сжм ви го казвал. Пред мен е речта на г. министър Радолов в Народното събрание от 3 ноември 1917 г.

От земеделците: А-а-а!

К. Сидеров (р): Дневниците сж налице. Аз имам речта тук. Г. Радолов не е направил лошо тогава. Аз си спомням, защото бех в заседанието. Вие ще прочетете речта му, ако искате, или аз ще я прочета тук, ако има време. Г. Радолов таксува за безподобен джебчийн своите колеги Омарчевски и Неделко Атанасов. Верно ли е това, г. Радолов? Кажете! (Ръкоплескание от левицата)

Министър К. Томов: Не е верно!

К. Сидеров (р): А Вие обвинявате и търсите гнило другаде.

Министър А. Радолов: Г. Сидеров! Недейте си служи само с такиви инситуации. Говорете с дневниците. Може нещо да сте нависали, от де да зная.

К. Сидеров (р): Проводете да донесат дневниците.

Министър А. Радолов: Вие можете да излезете с нещо свое.

Х. Пенчев (з): Шашарми!

К. Сидеров (р): Стойте, аз ще ви кажа, шашарми ли е.

Х. Пенчев (з): Какво ще кажеш? Сигурно ти или Фаденхехт сте написали нещо и ни лжжете тук.

К. Сидеров (р): Слушайте: аз сжм свиждал на вашите шашарми. Вие сте прогнани.

Х. Пенчев (з): Не си в състояние да кажеш нещо друго.

К. Сидеров (р): Вие обвинявате другите, че сж крали и прогнани. Вие ли говорите за морал? Аз ви питам: какъв морал имате вие? Нека ми бъде позволено да се обжрна към кабинета. Г. Радолов в качеството си на министър, да се обжрне на лево да погледне Омарчевски и Неделко Атанасов, за които в тази реч казва: „Преди да станат депутати, Неделко Атанасов и Омарчевски вземаха по един лев на заем от своите приятели“. Г. Радолов изнесе един нотариален акт № 90 от 1917 г. ... от 8 октомври, с който Омарчевски, Неделко Атанасов и Александър Димитров сж купили имот за 62.745 л.

Министър А. Радолов: Никаква реч не е това.

Председателстваващ Х. Манолов: Г. Сидеров, напомням Ви да говорите по въпроса за г. Ботев.

К. Сидеров (р): Преди да свжрна с този въпрос ще кажа още едно от в. „Земледелска правда“.

От земеделците: А-а-а!

К. Сидеров (р): Стойте сега!

Некой от земеделците: Изжк за барута.

К. Сидеров (р): Тя е от 1919 г. бр. 4 от 30 март. Не е Драгиевата. На г. Радолов подписа стон.

Х. Пенчев (з): Ама ще кажеш колко пржсти имаш вътре — един или два. защото знаем, че демократите имат пет.

К. Сидеров (р): Слушайте какво е казал преди свиването на конгреса.

Некой от земеделците: Хайде да видим!

К. Сидеров (р): (Чете) „Другари! Всички трябва да се заемем с една мисъл и общо желание: да очистим пшилото, печинотите в сюзната ограда и да го изхвърлим навън, защото сюзата достатъчно се е вмирисал“. Това е статия, подписана от г. Радолов. Аз влизам в неговото положение, че му е много трудно.

Х. Пенчев (з): Пшилото в конгреса на 15 си отиде.

К. Сидеров (р): Като ви гледам в кабинета, аз ви питам: кажете, какъв морал имат тези господа, които стоят тук, когато един друг се такуват за джебчий и разбойници? Как можете да имате претенцията, че сте най-чисти в България, и че вам е правото да управлявате?

Х. Пенчев (з): Народа ни дава това право. Когато останем и ние като вас петима, нема да имаме право да управляваме.

К. Сидеров (р): Вие взехте да ставате силни, защото не се срамите — там малко мъчно се навивате.

С. Даскалов (з): Това е друга интерпелация, която вие развивате.

К. Сидеров (р): Вие искате доказателства, че имате пшило. Казвате, че който се провини, го изхвърляте от сюзата, и че другите партии не правили като вас. Това е съвжршено неверно. Г. Радолов беше добре дошъл при вас и Тома Вълчев, който е подписал с Радолов, че провинилите се хора, вие ги изхвърляте...

Министър А. Радолов: Специално питане отпращавам г. Сидеров. Аз ще Ви дам отговор.

К. Сидеров (р): Неделко Атанасов го изхвърлихте от кабинета, защото не можа да докаже пред групата от къде взе парите да купува къща в София и да търгува. Александър Ботев го изхвърлихте, защото срещил, пък го водите да държи реч над осгашките на Димитрова. Те от вас не се разделят. Тогава в какво се състои вашето преследване на лопните хора? Как изхвърлихте и как дадохте под сжд кашкавалджиките и тези, които разграбиха арсенала? Недейте само да говорите. Аз ви зная. Пред мен е сега в „Право“, издаван в Радомир.

Х. Пенчев (з): Само че ще го изкарам „криво“.

К. Сидеров (р): Там е напечатана речта на г. Ботев, която е държана в Радомир. В нея има цензурирано на 1—2 места. Другото тамошната цензура не го е махнала. И до ден днешен от г. Ботев опровержение не съм чул още по този въпрос, по тази реч, изложена във в. „Право“, издаван в Радомир.

А. Ботев (з): Г. Сидеров! Заявявам, че речта ми в Радомир не е предадена в „Право“ фактически истинна.

К. Сидеров (р): Във в. „Земледелиско знаме“ имаше, г. Ботев, че вие в Радомир сте заявили...

Председателстващ Х. Манолов: Г. Сидеров, две минути Ви остават.

К. Сидеров (р): Кажете да не ме пресичат, за да не губя време. — Г. Ботев заяви в Радомир: „Аз съм изпъден от кабинета“. Не е ли верно, че Вас Ви изпъдиха от кабинета? Вие, г. Ботев, не казахте ли в Радомир: „Ако аз Ви кажа всичко, що зная, може-би да ви излъжа, защото другите министри, противниците ми ги нема?“ Сега не съм ли тук?

С. Даскалов (з): Ама сега пък нема радомирското събрание.

К. Сидеров (р): В тази реч вие казвате, че най-големия Ви дуплман бил цензурата, че не можете да изнесете всичко. Вие в тази реч в Радомир казахте следното: „Запомнете, че аз никога не съм утвърждавал търгове, които са вредни за държавните интереси“. Какво искате да кажете с туй? Вие казвате, че другите Ви колеги, довегима, са възложили търговете на Х и са оцетили държавата. Това искате да кажете. Вие там казвате, че не сте светец. Не много честен излезохте вие тук. Както преди цензурата на Вас, тъй преди и на нас. Г. Ботев излезе във в. „Дневник“ от 15 септември с едно интервю и кани своите политически противници да излезат с факти. Добре, ние веднага поместихме няколко реда в нашия вестник. И какво виждаме? Цензурата го задраскала. (Сочи в. „Радикал“)

Ц. Матов (з): Кажете го тук.

К. Сидеров (р): Аз ви казах: вие сте потънали в пресъплнения. И тук имаме вчерашни голтаци, каквито има между вас, станали стопани на чифлици, на лозя и на къщи и все ги пждите от кабинета. Вие мислите, че нема да ви го кажа?

Министър М. Турлаков: Ти пленшип каквото и да е. Сметаш, че само ти можеш да правиш адвокатски.

К. Сидеров (р): А вие там фалшифицирате документи. Тук има маса документи за ваши хора, които са се провирили в синдикатите.

Министър А. Радолов: Нищо нема.

К. Сидеров (р): Вие изпъдихте Неделко Атанасов. Защо? Защото не можа да оправдае, отде е намерил пари да купи тая къща и да отвори винен склад.

Министър М. Турлаков: Съвсем глупости говорите.

К. Сидеров (р): Недейте казва, че тези работи са домашни; когато си отидете у вас в плевнята и на двора, тогава ще говорите това. В Министерския съвет давате предприятия, в които ангажирате държавата с милиони франкове и се скарахте за рушветите, а сега г. Даскалов седнал да говори, че това не е верно.

Министър М. Турлаков: Вие трябва да държите сметка на устата си!

К. Сидеров (р): Да, държа сметка. (Тропане от земеделците и викаше „Долу!“)

Министър М. Турлаков: Заявявам, че правителството не е вземало рушвет. Да каже, кой е вземал рушвети.

И. Гетов (з): (Към К. Сидеров) Ще кажеш!

Х. Пенчев (з): Ще кажеш кой е вземал рушвети. С шаларми нема да си служиш.

К. Сидеров (р): Ще чуете. Дайте ми време само, аз ще ви кажа.

Х. Пенчев (з): Добре, изнес факти, иначе прави му сметката.

К. Сидеров (р): Дайте ми един час.

Х. Пенчев (з): Мрженик!

К. Сидеров (р): Додето аз имам такива свидетели като г. Радолов, боя ли се? Дайте ми време!

Х. Пенчев (з): Казвай факти.

Председателстващ Х. Манолов: Г. Сидеров! Вие от правихте една обидна към една част от народното представителство; макар и безлична, макар и да не е отправена към никое лице, но тя е обидна.

Министър М. Турлаков: И към министрите, че сме се скарали за рушвет.

Председателстваващ Х. Манолов: Вие ще трябва или да си оттеглите думите, или да понесете последствията им.

Н. Сидеров (р): Всички последствия ще понеса; Вие сте прави да приложите правилника. Само ми дайте време.

Председателстваващ Х. Манолов: Времето Ви изтече, г. Сидеров. Вие стидохте в една област, която нема нищо общо с интерпелацията.

Н. Сидеров (р): Правите шапкарми, за да заглушите всичко, а сега сте се запретиали да се обиждате! По закона за Консорциума какви работи се изнесоха за ваши приятели, фалшификатори на документи! Вашия приятел Цоню Матов заяви тук, че ви прави чест, защото гоните министрите за рупвети.

Ю. Вълков (з): Цоню Матов не е казал това. От трибуната Вие сте неподобен лъжец! Изнесете факти и документи! Мирнишете на вишо! Ако сте пилян, то е друга работа!

Н. Сидеров (р): Сега! Дайте ми време само!

Ю. Вълков (з): Говорите само инсинуации и лъжи. Друго нищо не можете да кажете.

Председателстваващ Х. Манолов: Моля, г. Сидеров!

От земеделците: Да се свали от трибуната!

Н. Сидеров (р): Чуйте вие, г-да! Такива свидетели като имам, като г. министър Радолов и г. Тома Вълчев — недейте си затуля очите там — тези двама свидетели сж като кале. От мене искате доказателства! Искате ли да ви чета какво сте писали?

Х. Пенчев (з): Недейте извърта! Вие казахте, че министрите сж се скарали за рупвети. Кажете кои министри сж се скарали за рупвети; недейте само шапкардисва!

Министър А. Радолов: Вие казахте, че министрите сж се скарали за рупвети. Аз бих желал да кажете в що се състои този рупвет? Кажете! Защо обиждате?

Министър д-р Р. Даскалов: Един тип не може да обиди човека! Той е долеп и отвратителен човек! Срам за Радикалната партия!

Н. Сидеров (р): Недейте го шупука навън, ами излезте да го кажете тук.

Председателстваващ Х. Манолов: Моля да се свали г. Сидеров от трибуната, защото той не знае какво прави. С една такава диверсия искате да заблуждавате целото Народно събрание и да му отнимате времето!

Н. Сидеров (р): Цоню Матов ви каза, че министри сж били изгонени, защото сж вземали рупвети.

Некой от земеделците: Приведете факти!

Н. Сидеров (р): Да свършим с тоя въпрос. Вдигнете вие цензурата и надали ще се намери достатъчно материал да опишем тези работи — всичко, каквото сте вършили!

Председателстваващ Х. Манолов: Г. Сидеров! Времето Ви изтече отдавна. Слезте от трибуната!

Министър М. Турланов: Г. председателю! Аз сметам, че той ни барече рупветични. Или ще си оттегли думите, или ще му се наложи наказание.

Председателстваващ Х. Манолов: Въпроса не е приключен още, г. министре.

Н. Сидеров (р): Аз ви казвам: вдигнете цензурата и ще търсим материал да опишем всичко, каквото е ставало у вас. Недейте мисли, че 8 часа сж достатъчни, за да изложим вашите афери. Вдигнете цензурата и аз ще ви кажа какво сте вършили! (Възражението от земеделците)

И. Гетов (з): Мръсник!

Х. Пенчев (з): Пианица!

Ю. Вълков (з): Казвайте факти!

Председателстваващ Х. Манолов: Г-да! Инцидента с това не се приключва. Даде се възможност на г. Сидерова да докаже своето обвинение, отправено към министрите, че те сж делили рупвети и сж се скарали заради туй. Г. Сидеров, наместо да си оттегли думите назад, или да докаже обвинението, впусна се в един подалечни диверсии, в един подалечни факти и данни, за да търси източници, да оскандалява Министерския съвет. Това още не значи, че се е оправдал. Випата си остава пак за негова сметка. Понеже той не иска извинение за казаните думи, аз предлагам...

С. Костурков (р): Дайте му време да се обясни!

Министър М. Турланов: Никакво обяснение! Той беше на трибуната.

Х. Пенчев (з): Исква да извърта, само времето да ни отнема.

Н. Сидеров (р): По правилника аз имам право да взема думата за обяснение.

Председателстваващ Х. Манолов: Г. Сидеров! Аз Ви дадох думата за обяснение. Ако Вие сте били глух, мъжчето поне сега!

С. Костурков (р): Той говори по интерпелацията.

Председателстваващ Х. Манолов: Предлагам, за обида на правителството г. Сидеров да се изключи за едно заседание от Парламента.

От земеделците: За три заседания!

Председателстваващ Х. Манолов: Аз сжм този, който предлагам наказанието. Ако не го гласувате, ще налуена това място.

Н. Сидеров (р): Дайте ми време да ви дам обяснение.

Председателстваващ Х. Манолов: Които приемат предложението от мене наказание да се наложи на г. Сидерова, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събраанието приема.

Н. Сидеров (р): Дайте ми 10 минути време и аз ще ви дам доказателства. Кого плашите вие?

Председателстваващ Х. Манолов: Вие не искате да говорите по това. Вие по други въпроси приказвахте.

Х. Пенчев (з): Мълчи бе, мерзавцо!

Н. Сидеров (р): Да мълча ли? Нека се вдигне цензурата, аз ще ви кажа.

Х. Пенчев (з): Засрами се! Ти си полудел! Имаше възможност да дадеп обяснения по-напред, а не сега, след свършения факт, след като гласувахме изключването.

Председателстваващ Х. Манолов: Има думата народния представител г. Иван Симеонов.

С. Костурков (р): С такива гласувани наказания никои не се очиства и измива.

Министър М. Турланов: А тъй може да се говори и да се хвърлят обвинения.

Х. Пенчев (з): Наказанието може да подейства на човек, но не и на шапкармаджия. От един дол дрепанци сте!

И. Симеонов (д): (От трибуната) Г-да! Моля, оставете ме да кажа няколко думи.

Х. Пенчев (з): Хайде, Иванчо!

земледелски депутати — че Ботев е поднесал оставка, или че сж го изпждили. Аз казах на един големец в Народното сбирание и на един депутат — тук сж приятели — „Защо изгорихте човека?“ Те се навжсиха. В 11 ч. ме гони един депутат на улицата, да ме пита: „Отде се научи, че сме изгонили Ботева?“ Та това сж факти, та тук имало нещо кавга. За какво? Че не сте или добре на софрата ли? За какво? Че не ви е назначил некой кондуктор ли? Та загуи ли си дава министържт оставката?

Г-да! За мен оставката на Ботева е важна. Един човек, когото аз 8 години слушам тук, в тази Камара, да се взмушава от най-малките простжкжци на когото и да било, когото ст 1914 г. слушам да казва: „Долу корупцията!“, днес той е на скамейката на обвиняемите. Каква ирония на сждбата!

А. Сираков (з): Хем казвам, че нема да го обвинявам, хем го обвинявам! Право сж ти казали „еленски циганин“.

И. Симеонов (д): Аз искам една анкета да се установи, че на този циганин (Сочи А. Сираков) баща му е братовчед на Дуда циганката. Аз го познавам; той е от циганско произхождение. Дедо му свиреше на балджа. (Смех)

А. Сираков (з): Добре че сме братовчеди.

Х. Пенчев (з): Значи, познавате се?

И. Симеонов (д): Когато се обвинява един бивш министър или един Министерски съвет, на един депутат се казва: „Ти си еленски циганин!“ Голем маслаат да подражаваш покойния Дедо Патков, но не зная, кой е циганин! Циганин е български гражданин, изпратен от неколко хиляди български избиратели! Ще го слушам и ще мжлчим. Ако искани анкета, ние можем да я направим. Най-малко, аз казвам, ти с бжрзината, какъвто си сже своята спиритност, имали нещо циганско. (Смех)

А. Сираков (з): Значи имам нещо циганско, но не пося името му, а Вие носите и името си. Ти обвиняваш напразно Ботева.

И. Симеонов (д): Надавали ще се наддумаме тук!

Г-да! Един Ботев, когото аз сжм слушал, казвам, осем години да говори за морал, за правственост и против корупцията, един Ботев, който каза един ден: „Моя портрет там нема да стои при онези стари водачи на остарели партии“ — и той го турна на втората линия — пкрвия човек на обповена България, той не може да стои при Каравелов, при Цанков, при Захари Стоянов, при Антим Видински, при венчки други стари наши хора на възвръдането, политика. Ботев не може да стои там. Той заема първи ред, той е обновител на България. Ние искаме сметка за него. Или вие, или той. То не е песериозен въпрос; то е въпрос ст най-важно естество. Човекжт, обновителя на България, вие го обвинявате в рушветчилик!

В. Драганов и И. Гетов (з): Не е верно!

И. Симеонов (д): Мжлчете, ще посоча депутати!

С. Даскалов (з): Кажете ги!

И. Симеонов (д): Не сжм взел съгласието им. Г. Томов! Утре в 10 ч. сжм при Вас и ще Ви кажа имената им.

Министър Н. Томов: Добре.

Некой от земледелците: Тук, тук ги кажете.

Председателствуващ Х. Манолов: Моля, оставете г. Симеонова.

И. Симеонов (д): Г-да! Пжтувайки в трена с некои мои добри другари, заговорихме за този случай, защото, да си признам право, аз много уважавах г. Ботева, и днес го уважавам, защото аз не зная още, че той е извършил нещо лошо, та да го презирам. Не, аз немам данни, немам улики, немам доказателства.

Ю. Вжлнов (з): А, признай се!

И. Симеонов (д): Моля Ви се, какво викаете „А-а-а“? Какво блееш като некой галишки вол? „А-а-а!“ Та ти човек ли си?

Ю. Вжлнов (з): Ти сега приличаш на Ивалчо от „Модерния театър“.

И. Симеонов (д): Недей повтаря думите на Стамболийски, недей му подражава. Той е рушав, ти си пригладен. Г-да! Аз казвам: въпросжт е важен. Но в какво се състои същността на работата? Тази същност аз да ви кажа в какво се състои: тук има една циганска шапарма. (Смех)

От земледелците: А-а-а!

И. Симеонов (д): Да, да. Тук земледелските кооперации, Народните магазини и Министерството на железниците сж в един ужасен конфликт. Този конфликт изведе главата на Ботева.

Некой от земледелците: Нищо не знасте!

И. Симеонов (д): Станчо Донев прави оферта от името на некажжв си синдикат; предлагам 65 или 64 хиляди лева за локомотиви. Явяват се братя Пуканичарови, които дават 60 хиляди. Станчо Донев мисли, че е взел тжрга. В негово отсъствие повикват Пуканичарови и казват: „Дайте още 3 хиляди, та за 68 хиляди на вас да възложим тжрга по доброволно съгласие, по без да викаете другите конкуренти. По тжрга за 100-те вагона минерални масла и за газта, стават следните работи . . .

С. Даскалов (з): Ето ти анкета!

И. Симеонов (д): Моля, г. Даскалов, аз, за да излеза тук, сжм проучил въпроса. За минералните масла и газта братя Пуканичарови или други конкуренти дават некаква оферта по-благоприятна за джржавните интереси, обаче, види се, пак там земледелци разжкжват водата. След както сж щели да утвждят тжрга, курсж на лея паднал, благоприятни условия имали за българската джржава. Едни сметали, че трябва да се смета положението благоприятно икономически, вжобще благоприятно за джржавата, когато се е произвеждал тжрга, други сметали когато се е утвждявал тжрга или когато се е утвждил тжрга; но най-важното е, че Станчо Донев взема и двата тжрга. Ботев не ги дава. Министерският съвет ги дава; Ботев ги разваля; той ги утвждява другиму, но не на представителя на земледелската кооперация. Разжкжват се, започват се писма до Министерския съвет: „Как Вие да дадете на некой си Пуканичаров, на некой си Иванов или Стоянов, но да не дадете на нас, земледелците, да печелим и да спечелим? Това е скандал; ние напуцаме, ние правим порулция“. Покойният Александър Димитров е искал да разучи тази работа и я разучва. Той се уловил даже за главата и се чудил какво да направи. Това го знал. Разправяли сж ми го ваши приятели, които сж се възмущавали от джкното на душата си, защото не сте им дали едно точно обяснение по този въпрос. Най-после Министерския съвет развалил тжрга. Че как разваляте тжрга? По силата на кой закон? За да удовлетвориете желанието на некои ваши земледелци, членове на вашата партия, загуи развалихте тжрга. Как се разваля един тжрг утвжден от един министър? Това е все същата работа. Неделко Атанасов доставлява един нумератор, прочутия нумератор, за който вие пращате три пкти комисия в Берлин, . . .

Некой от земледелците: И вие сте ходили.

И. Симеонов (д): Не сжм ходил още в Берлин. Г. Грозков е ходил. Той се е разхождал по Рейн с вагпор в 1917 г. Джржете там на помците български речи, както г. Стамболийски ги джржи на български в Женев, и се върна голем германофил, а сега го гледам най-големия ангаитофил.

Председателствуващ Х. Манолов: Г. Симеонов! Времето Ви изтече.

И. Симеонов (д): Имам още 7—8 минути. Тези приятели ми изедоха времето. Свжривам, г. председателю, само две-три минути!

Г-да! Вследствие интересите на вашите приятели, тжрговете се развалиха. Казват: Ботев получил чек, Единиц казване и нумера на чека.

Некой от земеделците: Кой го казваше?

И. Симеонов (д): Но те сж приказки. Дайте го. Фотографирайте го. Утре ме камаг да фотографирам една полица. Тя е от по-друго същество далавера, ачик далавера, както казват по софийските пазари. Но чек получих за 450 — 250—150 хиляди от минералното масло и газта. Обаче един депутат ми каза: „Повърнал ги“. (Смех) Рекох му: „Ти си от друг лагер“.

Министър д-р Р. Даскалов: Недейте приказва тези работи; Вие шантажирате.

И. Симеонов (д): „Вие го клеветите, Вие пишмуирате против него“ — слушам да казват някои млади депутати. Имате си вие две крила — нека ви сж живи: едното от лево, друго от десно; но зная в средата кой е — некои по-гупави, разбира се.

Министър М. Турлаков: Не по-гупави от тебе.

И. Симеонов (д): Не, г. Турлаков. Ако вземем да си премерим мозаците, все ми се струва, че мой ще излезе попо 5 грама по-тежък от Вашия.

Некой от земеделците: А-а-а! (Смех. Некои ржкоплескат)

Министър д-р Р. Даскалов: Ако Вашия излезе повече, то косата Ви е причина.

Министър М. Турлаков: Косата ти, виж, може да излезе по тежка от моляга.

И. Симеонов (д): Турлак не може да бжде човек; това сж турлашки приказки.

Председателстващ Х. Манолов: Свършихте ли?

И. Симеонов (д): Сега ще свърша.

И. Гетов (з): (Нещо възразява)

И. Симеонов (д): А бе, г. Гетов, я мълчи, за да не взема „Земледелческа правда“, па да прочета нещо.

Г-да! Аз поставям въпроса тжй: или некои от г. г. министрите сж поискали да фаворизиратъ некои по тези търгове — не зная дали им сж турнали нещо в джоба, не сжм видели, не мога да го установя — или пак г. Ботев е обвинен от другарите си, че е срещил нещо, че е нагазил в лука, и не зная кое е верното. Аз поставям тжй въпроса: влиядли; средина нема. И вие треба да ми уясните този въпрос. Знаете ли, че говорят, какво покойния Александър (димитров, като се научил за некаква рушвет, взет от оившия министър на железниците, бржкнал в джоба му и извадил чека? Тжй го разправят. (Смех у земеделците)

Министър д-р Р. Даскалов: Като вас хора говорят това.

И. Симеонов (д): Аз не мога да го приема.

Министър д-р Р. Даскалов: Вие можете да измисляте хиляди лъжи. Вие сте фабрика за лъжи. (Глъчка)

И. Симеонов (д): Г. г. народни представители! Г. Райко Даскалов, министър на търговията, ми напесе една обида.

Министър д-р Р. Даскалов: Аз казах една истина.

И. Симеонов (д): Аз моля, или да се извини, или да му се наложи наказание. (Смех у земеделците)

Как така, г-да, когато и най-малката обида се напаса вам, вие сте тжй болезнено честолобиви, а когато един министър ме осжрби по един начин неподобающ за местото, което заема, вие се смеете, когато аз искам морално удовлетворение.

Председателстващ Х. Манолов: Вие не осжрбихте ли по-рано министра?

И. Симеонов (д): Министърът ме осжрби.

Председателстващ Х. Манолов: Моля, г. Симеонов, завършете или напуснете трибунала.

Министър М. Турлаков: Вие му дадохте 25 минути.

И. Симеонов (д): Слушайте, г. Турлаков, вие сме приятели . . .

Министър М. Турлаков: Приятелство тук нема.

И. Симеонов (д): Аз казах това, за да се посмеете малко, защото бехте начумерен.

П. Филев (з): Г. Симеонов! Спомняте ли си, когато пктувахме заедно преди 25 деня, в влака стапа дума за оставката на г. Ботева и вие Ви казахме, че точно не знаем въпроса, но знаем, че не се е подчинил на Министерския съвет и затова сж го отстранили. А Вие казахте: „Ние имаме заловен чек, подписан и го държим в джоба си; Ботев щел да вземе 300.000 л. Когато дойде време да развием интерпелацията, ще го изнесем на трибунала“. Дайте го сега. Тжй сте говорили пред мен и пред други депутати — моля Ви, дайте го сега.

Министър д-р Р. Даскалов: Толкоз прости ли ги сметаш? Те ще го изнесат в друго време.

И. Симеонов (д): Г. колега! Не Ви зная името . . .

П. Филев (з): Вие казахте напред, че Александър Димитров извадил чека от джоба на Ботева и че на трибунала ще изнесете това.

И. Симеонов (д): Аз ви казах, че не обвинявам Ботева. Аз не пишама никакви обвинения. Аз казах, че уважавам даже Ботева. Осем години сжм го слушал да приказва за чест. Аз казах, че братя Луканичарови сж послали чека. Казах го и при една анкета това ще се установи. Нали искаме анкета? Нима тук ще послат чека? Ами отде знаят, дали сж изтеглили парите?

Г-да! Ето защо нашата група мисли, че за честта на един толкова дългогодишен политик и общественик, за честта на един човек, който е бил пръв председател — повтарям го пак — на обновена България, на един бивш министър, един човек с известност в цела България и вли от нея — казва напред, че сж го писали в маджарските вестници — вие би требвало да искаме една проверка на онова, което циркулира по улиците и кафенетата, по стъдните и мекданите. Нека честта на г. Ботева се запази. Тя е скъпа не само за земеделската група, но тя е скъпа и за България, че един бивш председател на Народното събрание, че един министър, обвинен за мерзости, излиза чист пред очите на възнишия свет, а заедно с него излиза чиста морално и правствено и България. Ето защо вие сме за анкетата. Ти ще донесе ми се струва, само полза за г. Ботева. Ако излезе противното, толкоз по-зле за него и за Земледелския съюз, . . .

С. Даскалов (з): И за България.

И. Симеонов (д): . . . който от ден на ден тжйче по-дълбоко в лука и е стигнал вече до носа, до ушите в престъпления.

Некой от земеделците: Е-е-ей! (Глъчка)

Председателстващ Х. Манолов: Има думата народния представител г. Васил Коларов.

В. Коларов (к): (От трибунала) Г. г. народни представители! Представителя на Министерския съвет обяснява оставката на бившия министър на железниците, г. Ботев, с принципиални неяснотии в кабинета. Г. Даскалов ни каза, че техния съюз си има правила, си има принципи. Който от членовете на този съюз, каквото место и да заема той, не работи съгласно с тези правила и с тези принципи, то той треба да слезе от местото, което заема. Обаче, г. представители на Министерския съвет избегна да осветли народното представителство, по какви собствено принципиални въпроси е възникнало неяснотии на министрите с бившия им колега, г. министра на железниците. Аз предполагам, че въпросите от принципиално естество, които разделят един министерски кабинет и довеждат до оставката на един министър, сж не от домашно естество, не от домашен характер, а сж от обществено значение и треба безусловно да станат достояние както на Народното събрание, така сжщо и, чрез Народното събрание, на широката народна маса. Аз, напвр., си поставям въпроса, да

не би г. Ботев да се е обявил съгласен с политиката на правителството, да не би, напр., да се е обявил против цензурата, против системата на военното положение и против всичките други мероприятия на правителството. Очевидно, ако имаше подобно нещо, то трябва да бъде изнесено наяве, трябва да се даде възможност на народното представителство да вземе становище по един такъв принципален спор, който е възникнал в средата на министерския кабинет и довежда до частична негова реконструкция.

Но, г. г. народни представители, защо Министерският съвет, чрез г. Даскалова, иска да си прави оглушки? Та има г. Даскалов не е чел онова, което беше писано, няма той не чу, не разбира речта на г. Теодорова, няма той не разбира и всичко онова, което се говори по повод на тази особена оставка? Ами че тук се говори съвсем недвусмислено за престъпление. Никой не смее, никой не се явява тук да формира едно обвинение, но във всеки случай всички говорят тук за извършено престъпление. Има показно престъпление. И, г-да, не само в печата се говореше за подобно престъпление, и не само г. Теодоров тук и всички други, които говориха сега, говориха за наличието на некажво престъпление, но трябва да се приеме, че подобно нещо съществува и по убеждението даже на г. министър-председателя Стамболийски, който в речта си в Веда-Черква, правейки апологизия на г. Черковски, на г. Бакалова, казва: „Г. Бакалов заемаше Министерството на железниците — онова министерство, където става тжрговето, онова министерство, където падат министри, онова министерство, където има най-голема корупция“. Но не само това. Сам г. Ботев говори за вина, за престъпление, той сам говори за волно и неволно прегрешение. Волното прегрешение на един министър какво друго е, ако не е едно престъпление? Сам той говори за своята собствена вина. Е, г-да, отговорите в какво се състои тази вина. Сам г. Ботев, като заявява, че той е виновен, самичък ви дава да разберете това, той ви го посочва, той ви моли, той иска от вас да се обясните върху тази негова вина и вие бехте длъжни да направите това.

Г-да! Ако всички въпрос се състоеше само в този обвинение, добре, това ние разбираме. Но работата става, аз ще кажа, скандална, тогава, когато правителството се отказва да влезе в разбирателство по този въпрос. Веднаж поставен въпроса тук на различаващо, веднаж правителството приело да дебатира по този въпрос, казвам, работата става скандална, когато правителството по един подобен въпрос излиза с подобно — чека ми бъде позволено да кажа — съвръшено наивно, детинско обяснение, с такъв детински отговор: „Това е пана, домашна работа; какво се месите вие в тази наша домашна работа?“ Каква е тази домашна работа? Може ли тук, г-да, да се говори за домашна работа? Никой не би се месил във вашите домашни работи, но, очевидно, тук се касае за работи, за които сам г. министър-председателят е счел за „необходимо“ да говори в своята реч. Мене, който немам особена вера в анкетиите, предприемани от Народните събрания, защото тези анкети досега абсолютно до никакви положителни резултати не са довели, а обикновено са служили само като една предпазителя клана, като един гръмоотвод, за да се излезе от едно деликатно или едно скандално положение, също така ми прави впечатление, че по този въпрос господата от тази страна не се съгласяват даже и за една анкета. Те, които предлагат сами анкети по най-незначителни въпроси, по един такъв въпрос се отказват от анкета. (Възражения от земеделците)

Г. г. народни представители! Констативрайки това, аз не мога да не се спра с няколко думи и върху известни мотиви, известни аргументи и заключения на интерпеланта г. Теодоров. Г. Теодоров тук парадирва или по-скоро застъпва парламентаризма, конституционализма и аз съм принуден да се въвържа на този въпрос. Парламентаризма, конституцията — къде са те, да се спазват те?

Некой от земеделците: В Русия!

В. Коларов (к): Нима парламентаризма се спазва в режима на г. Теодорова? Нима конституцията се е спазвала от другите партии, които днес обвиняват? Нима Конституцията само в този пункт е нахвърлена и нима и сега господата от другата страна също така, в други случаи, стоят на становището на конституцията? Но най-напред казвам, г. Теодоров обвинява тези тук, че дошли на власт по един мошенически начин, че станали болшинство по един мошенически начин. Обаче, г. Теодоров, не бива да забравя отговорността на своята собствена партия, която

даде възможност на господата от тук действително да станат болшинство, когато бежа малцинство. (Ръкоплескание от комунистите) Г-да! Аз трябва да посоча тук, че сега по този въпрос, който сам по себе си е важен, макар, че има много по-важни въпроси от него, хората си навличат маската на пазители на Конституцията. Аз трябва да ви цитирам само една бележка от един от органите на г. г. обединистите, в „Ден“, печатана преди няколко дни, една бележка, в която изрично се казват следните думи: „По отношение на комунистите е необходимо да се действа по конйовски, да се изтребят по конйовски“.

В. Власковски (к): Кримкари! Убийци!

В. Коларов (к): Г. г. народни представители! Ето хората, които парадират с конституционализъм и парламентаризъм и които тук искат да теглят под отговорност другите за нарушение на Конституцията и на парламентаризма.

Втор аргумент. От тук се казва, че ние най-после имаме Парламент. Това тук е Парламент и, следователно, тук трябва да се дава отговор за делата. Това не е съветско управление. Г. г. народни представители! Вие, навелдайки или посочвайки на съветското управление, нема по никакъв начин да премахнете, да унищожите не неждките, ама вече основния, органическият порок, охгиката, която е заразила цялата буржоазна парламентарна система, и картинка на която се явява и случая с изриването на г. Александър Ботев от скамейката на министерството. Вие говорите: „Съветския режим“. Е добре, съветския режим е режим, при който и народните представители, и министрите и всички функционери, големи и малки, са поставени фактически в лицето на народните маси, за да дават отговор за своите дела. И аз сега сам ще ви кажа две думи за съветския режим.

К. Пастухов (с): (Възражава нещо)

В. Коларов (к): Г-да! Преди един месец в Русия се извърши тжй наречената чистка на комунистическата партия. Комунистическата партия, като конституира, че през време на трудните моменти, през които прелера Руската държава, в нейните редове са се вмъкнали известни карактеристични елементи, обяви публична чистка на своите редове и извади всичките свои членове да излезат публично пред масите, веред които лявелят и работят, да кажат своята биография и да изслушат критиката на теоретизираната, на безпартийната народна маса, и само след изслушване критиката на този народ, който не управлява, който е управляван, само след това комунистическата партия, нейните комитети се произнесоха върху това, дали даден или друг член на комунистическата партия е достоен да бъде в нейните редове. (Ръкоплескание от комунистите) И маса висши членове на тази партия изхвърнаха на улицата, останаха въвн от партията, благодарение публичната критика, упражнена от народните маси.

Г. г. народни представители! Ето съветския режим. Е добре, вие съгласни ли сте вашата обществена деятелност да я извадите на публичен показ, съгласни ли сте вие да излезете не в едно Народно събрание, но да излезете пред народните маси и да изслушате техната критика за вашите дела и да теглите последствията от тази критика? Вие сте против съветския режим именно затова, защото при него подобни престъпления ще станат невъзможни и постепенно ще бъдат изкоренени изджно. Вие стоите на почвата на парламентаризма и тогаз, когато тоя парламентаризъм е гнил, когато той е корумпиран, когато корупцията се е навсежда — вие всеки ден я констатирате; вие ще гизите в тая корупция, защото само чрез корупция и с корупция вие можете да защитавате интересите на капитала, който днес господствува. (Ръкоплескание от комунистите) В името на капитала вие ще тжрните корупцията, скандалите, сами ще се скандалите, и тази корупция, г-да, само тогава ще излезе, когато и у нас бъде възможна една, господарна чистка от народните маси. (Бурни ръкоплескания от комунистите. Скарване между В. Марковски и К. Пастухов)

Председателстващ Х. Манолов: (Силно звъни) Моля г. г. инвесторите да вдворят ред и да напомнят на г. г. комунистите, че тук не е съветска Русия. (Скарване между комунистите и социал-демократите)

С. Димитров (к): Общоделците са в ролята си!

Председателствуващ Х. Манолов: Моля, г-да, седнете си по местата.

Г. г. народни представители! Часът е вече 8. Има записан да говори от земеделската парламентарна група народния представител г. Иван Гетов.

Министър д-р Р. Даскалов: Да се продължи заседанието до изчерпване дебатите по интерпелацията.

Председателствуващ Х. Манолов: Има предложение да се продължи заседанието до изчерпване дебатите по тази интерпелация. Който приемам това предложение, моля, да си вдигнат ржката. Мнозинство, Сжбраниято присма.

Заседанието продължава. Има думата народния представител г. Иван Гетов.

А. Ботев (з): Г. председателю! Моля преди ша него, да се даде думата на мен.

Председателствуващ Х. Манолов: Преди г. Гетов има думата народния представител г. Александър Ботев.

Некои от центъра: На трибуната!

А. Ботев (з): Г. г. народни представители! В отговор на интерпелацията на г. Теодора Теодоров, г. министър Даскалов...

Я. Санжзов (с): На трибуната, г. Ботев, за да чуем по-добре!

А. Ботев (з): Моля Ви се, г. Санжзов, не е Ваша работа, от къде да давам обяснения.

Председателствуващ Х. Манолов: Моля, г-да, без прекъсвания!

А. Ботев (з): Г. министър Даскалов даде най-правилен отговор на интерпелацията на г. Теодорова. Той заяви, че причината да излезе аз от кабинета, да стана невъзможен в кабинета, сж принципиалните различия по известни въпроси, по които аз не сжм се съгласил с другите господа от кабинета. Това е самата истина, която аз потвърждавам заедно с него. Ако г. Теодор Теодоров и всички други народни представители, които говориха по тази интерпелация, си беха дали труд да отидат в Министерството на железниците, пощите и телеграфите и да поискат от министъра, или от директора преписките по тези тжргове, вервам, щеха да им ги дадат с удоволствие, за да си направят справка. И ако това беха направили, те щеха да видят кои сж принципиалните различия защото има преписка между финансовия министър и тоя на железниците, пощите и телеграфите, и г. Теодор Теодоров щеше да разбере тия различия. Тия принципиални различия сж въпрос на преценка.

Я. Санжзов (с): Значи, не е домашна работа.

А. Ботев (з): Въпрос на преценка. — И въз основа на тези принципиални различия вие и ние щехме да си направим заключението. Обаче, никой от господага, които сж се готвили да говорят по тази интерпелация, не сж си направили този труд, най-малко г. Теодор Теодоров, който требаше да си направи този труд.

По този въпрос толкова.

Некой от демократите: Много малко.

С. Костурков (р): Тук нема цензура г. Ботев!

А. Ботев (з): Моля, г. Костурков, и за вас нема цензура. — Г. Теодор Теодоров говори за гнили траверси. Вие ще видите, че тия траверси, за които става въпрос, сж с хиляди. Ако той беше си направил труд да види тази преписка — и аз го моля още утре да отиде да я види; чиновниците ще му дадат да я види — ще види, че въпроса за тези траверси в Искърското дефиле се отнася за няколко стотини. Първата приемна комисия, която отиде да приеме тези траверси, изхвърля неподните, оставя само годните и сжставя приемен протокол; доставчика — забравих името му — си отива, оставя тези вече джржавни траверси и не се грижи за тех. Тези траверси били складирани по-настрана от гарата, за да бждат пазени добре. Казват, че през пощата некой си бивш нийор изважда

неколко здрави траверси, вмжква вместо тез няколко изгнили, подава алюминно заявление в Министерството на железниците, пощите и телеграфите, и министра — председствоника ми, както требвало да направи — дава заповед за сжставяне нова комисия, която да провери. Новата комисия отива на местото и намира, че действително между приетите от първата комисия траверси има няколко гнили, но не всички сж били гнили. Г. Теодоров! Идете в министерството и вижте преписката! Обаче доставчика рекламира, казва така: „Аз сжм доставил траверсите — те сж неколко стотини, 200 или 300; приемната комисия ги прие, аз ги предадох и людисах протокола; но аз джлжен ли сжм да ги пазя? Те сж джржавна собственост“. Аз давам нареждане да се провери. И, действително, установи се, че има вече приемателен протокол. И аз слагам резолюция: „Траверсите да се платят по първия приемателен протокол, а отговорните лица, на които е поверено да пазят тези траверси, да се джржат отговорни“. Това е всичкото по този въпрос. И г. Теодор Теодоров, и всички други, ако биха си направили труд да изучат преписката, щеха да видят, че това сж дребнава работи.

Т. Циков (к): Какво общо има Министерския съвет с тази работа?

А. Ботев (з): Г. Циков! Този въпрос не е отивал още в Министерския съвет, но Министерския съвет е джлжен да дава ух на всички оплаквания и доноси, откъдето и да идат те. Г. Иван Димитров, бивш управляющ напата унгарска легация в Буда-Пеща, след като беше уволнен от Буда-Пеща и като сметнал, че аз сжм един от причинителите на неговото уволнение, пише ми писмо, че ще ме унищожи като политик. Отива в Унгария и пише в един унгарски вестник: „Паламска афера — 6.000 вагона доставени от Унгария“.

Г-да! Само 400 вагона — 200 покрити и 200 открити — сж доставени от Сждинените унгарски фабрики за железнопжктен материал. Тжржът е произведен с всички подробности на тайната конкуренция, те сж дали най-износни оферти, докладва на тжржната комисия и да се възложки тжрга върху тех, и аз го възлагам върху тех. Всичко отнова, което е писал г. Иван Димитров, е един шантак, за който той, когато се върне в Бжлгария, ще бжде заставен да отговаря.

Да говоря повече по този въпрос, г-да, аз сметам за излишно след отговора, който ви даде г. министър Райко Даскалов. Но ще ви кажа само това: ако искате алкеча, искайте я; тази алкеча вие можете да си я направите всеки ден, даже по осем пжкти на ден.

Н. Пждарев (д): Вие искате ли я?

А. Ботев (з): И да не я искам, данните сж на лице, и вие, г. Пждарев, още утре може да видите всичко — то е Ваша работа, то е работа на народното представителство да реши туй, или да не реши, да реши по един или друг начин.

След тия обяснения аз нема повече какво да приказвам. (Ржкопжскаше от земеделците)

С. Костурков (р): Това, което вие говорихте, не сж джржа обяснение за конфликта, г. Ботев!

Председателствуващ Х. Манолов: Моля! Оставете Вашите тжлжкувания, г. Костурков!

Има думата народния представител г. Иван Гетов.

И. Гетов (з): Г. г. народни представители! Аз намирам, че сложната на разискване интерпелация на г. Теодор Теодоров — според мене, най-големия престпник за катастрофата на Бжлгария — е безпредметна, е без значение, е малозначна за бжлгарския народ и за бжлгарския Парламент, защото г. Теодор Теодоров излезе на трибуната и се позова на вестниците „Препоред“ и „Мир“, като казва, че в обществото, по улиците, по мегданите — а г. Иван Симеонов! Това общество, което сте слушали по улиците и по кабаретата, може само да говори за нас, но за вас има написани и издадени големи томове за 16 юний, за царския влакове, за кржетовете, за толове в Бела-Слатина и др. Г. Теодор Теодоров излезе и каза: „Обществото говори за вас и треба да се уясним“. За какво? За тжрга на Ботева, за доставката на траверси? Г. Санжзов, след като получи известно обяснение от г. министъра Райко Даскалов, каза:

„Ами за тази частна работа вие го изключихте“. Тъй правя г. Саяжзов! Вас ви не показаха, задето отказахте подписа си на позива, сложенъ пред Стамболийския; даже Ви възнаградиха. Вие отказахте подписа си в позива, който подписахте пред Стамболийския през 1915 г.

Я. Саяжзов (с): Не съм отказал.

И. Гетов (з): Пред сжда Вие отказахте подписа си. За всичко това, широко-социалистическата организация Ви възнаградя.

Понее интерпелацията на г. Теодор Теодоров е без-предметна и без значение за българския народ, аз правя следното предложение: да минем направо към дневния ред.

Председателстващ Х. Манолов: Моля, понеже се изчерпаха дебатите по интерпелацията и нема записани други господи да говорят, обявявам дебатите за приключени и ще трябва да пристъпим към гласуване.

Има думата преди това г. министра на търговията, промишлеността и труда.

Министър д-р Р. Даскалов: Г. г. народни представители! Искам да дам още някои обяснения.

Прави ми впечатление, че критиките, които от тази страна обикновено се отправят към правителството, тук, в Парламента, и долу, между народа, никога немат един съществен характер, един принципиален характер, една борба на принципи или идеи; те винаги се мъчат с интриги, с клеки, с подметания, с лъжи, с уйдурми да атакуват, и то отделна личност. Всичките им борби сж борби на отделни личности. Тъй мога да ги квалифицирам аз, тъй ще ги квалифицира и онези, които ще изучава политическите борби в България. Какво не сж говорили? Говорих се, че г. Стамболийски бил купил къщи в Лондон и Париж, че задигнал държавната каса и пр. Това сж приказвали сериозни хора, професори, а тъй също и всевъзможни други лъжи. Аз нема защо да се спирам на тях, защото това сж кал, това сж фабрикантски кал и лъжи. А г. Иванчо Симеонов винаги само с лъжи се занимава — колкото думи сж чувал от него, всички сж излезли лъжи.

С тези няколко бележки аз исках да ви обхрна вниманието, че не с водил борба между политическите течения, между възгледите на дадени политически организации за управлението на страната, а се мъчат с най-долни инсинуации да клеят хората. Аз ви казах кои ще бждат министри и кои нема да бждат от нас министри — това е наша вътрешна работа. Да, това е наша вътрешна работа и ние там не можем да ви позволим да се месите, защото те сж наши вътрешни работи.

Що се отнася до търговете, които сж ставали в Министерството на железниците, аз не мога да се начудя на вашето искане и на вашето предложение. И не мога да ви разбера: кой ви пречи, г. г. народни представители? Оплачете се тук, в Народното събрание, да чуем, кой ви пречи да си правите анкета всеки ден, всеки час, когато желаете. Не една анкета, а идете направо 25 анкети — вратите на всички министерства ви сж отворени. Идете, вземете преписките, които сж ставали не само по тези търгове, за които тук приказвате, а по всички търгове и по всички въпроси, които ви интересуват.

С. Костурков (р): Това не е достатъчно — авторитета на Народното събрание трябва да бжде ангажиран.

И. Гетов (з): (Към С. Костуркова) Ти требваше да идеш на фронта.

Министър д-р Р. Даскалов: Аз слушах, че тук се изнасят въпроси за некакви търгове. Ако вие за тях искате да говорите, г-да, но ви остава нищо друго, освен да ги проверите. Аз си спомням много добре, че имаше един спор между Министерството на железниците и Министерството на финансите. Министерството на железниците — понеже г. Теодоров се интересува от това — разглежда въпроса така и казва: „Направен е един търг, събира се комисия и иска да определи на кого ще се възложат този търг“. И тя прави преценка кой е дал най-износни условия за държавата, и като е правила тази преценка, дошло е, че имало една оферта с чужда монета, и попитват Народната банка: „Какъв е курсът?“ — „Такаъв е курсът“. Правят сметки и изчисляват коя ще е най-изгодна оферта. Всичко е редовно, правилно, съобразно с законите и наредбите в страната. По-късно се явява такъв

един въпрос, че в тъй време спаднала валутата на Ромъния, на ленте, и понее била спаднала тази валута, онези човек, който давал в лени офертата, казва: „Моята оферта е по-износна“. Министерството на железниците казва: „Ние сме решили този въпрос, комисията го е решила с пълно знание на нещата, с пълно знание каква е била цената на ленте, когато е засодалвала“. По-нататък Министерството на финансите, в което се казва, че когато ще имате оферти в чужди валути, ще ги пресметате в курса на Народната банка — в деня на преценката“. Вие викайте, че всичко тук е редовно. Но изглежда друг един въпрос, че ленте сж станали по-евтини, че другата оферта е била вече по-износна и залуй Министерството на финансите се намиса в този спор и казва: „Тук държавното съкровище е заинтересовано по този въпрос. Наистина, вие сте преценили тогава тъй и тъй въпроса, но сега се е изменило положението. Тук държавният интерес трябва да се защити преди всичко“. Този е спора, който се е завел между тия две министерства.

Д-р Й. Фаденхехт (р): В началото защо не го казахте?

Министър д-р Р. Даскалов: Защото аз мислех, г. г. народни представители, . . .

С. Костурков (р): Че този ли е въпроса?

Министър д-р Р. Даскалов: . . . че не е този въпроса, с който вие занимавате мене и Народното събрание; вие питате, защо Ботев си отива? Аз ви казах: вие и ние и никой не може да хвърли сепка върху неговите деяния, защото той е действувал съобразно законите на тая страна.

Д-р Й. Фаденхехт (р): Защо излезе от кабинета? (Възражения от земеделците)

Министър д-р Р. Даскалов: Вие не можете да вините Министерството на финансите, че то от своя страна иска да защити интересите на фиска.

К. Сидеров (р): Защо излезе от кабинета, като е действувал съобразно законите?

Министър д-р Р. Даскалов: Аз ви казах, че излизането на г. Ботева от кабинета е именно нап. домашен въпрос. По въпроса за търговете, които сж ставали в Министерството на железниците, не само аз, но и вие и всеки друг, като провери, като прегледа книгата, не може да не си състави мнение, че се е действувало съобразно законите. Но вие не можете да обвинявате в дадения случай Министерството на финансите, което е искало да защити непременно интересите на фиска. И там е била борбата, и с надделело Министерството на финансите, защото е казало: „Тук се касае въпроса за интересите на страната“. На неговото мнение е застанал и Министерския съвет.

С. Костурков (р): Защо се намеся?

Министър М. Турлаков: Нали има при всеко министерство и контролен орган? Той участва в комисията и, когато се сключва протокол по произвеждането на търга, казва: „Право е така да се утвърди търга — върху единия си“. Но когато се поднася на утвърждение, като минават дни, той казва: „Ако се утвърди търга по цената в деня на произвеждането му, тогаз държавата ще понесе една загуба от курсовата разлика“.

Г. Данаилов (д): Ама министър на финансите не може да се меси в работите на министъра на железниците.

Министър М. Турлаков: Той е длъжен да докладва; защо с контролен орган?

Министър д-р Р. Даскалов: Министъра на финансите за защита интересите на фиска има право винаги да се намиса там, където се засагат интересите на фиска. Недейте смесва двата въпроса, г. Костурков! Аз ви казах, вие повдигате въпрос за търговете и аз ви давам обяснения; че Министерството на финансите излезе по-право. То можа да успее и защити държавните интереси.

Министър М. Турлаков: Ленте спаднаха после още повече и от разликата държавата спечели милиони лева.

Министър д-р Р. Даскалов: Тук държавния фиск, държавната хазна е засегната. Аз казвам, че моето окръжие, което съм издал като министър на финансите, то не може да бъде против интересите на държавата, т. е. да я оцелява. То иска да я охранява, да я запази, да не би в дадени случаи да я оцелят. Но когато такъв едно окръжие би отишло срещу интересите на фиска, няма съмнение, че то не може да има смисъл, да има и приложение.

Т. Теодоров (о): Кой беше доставчика в лей?

Министър д-р Р. Даскалов: Не ги знам, г. Теодоров. Уверявам Ви, не знам кои са доставчиците. Но, пак повтарям, ако Вие се интересувате от тези въпроси, ако българското общество се интересува от тези въпроси, ако пресата се интересува от тези въпроси, нека отиде — отворени са вратите на Министерството на железниците — да провери тези неща. С туй свършвам. (Ръкопляскане от земеделците)

Председателстващ Х. Манолов: Г-да! Въпросът е изчерпан.

Н. Сидеров (р): (Възражава нещо)

Председателстващ Х. Манолов: Моля, г. Сидеров, седнете на местото си!

По интерпелацията на г. Теодор Теодоров има направени две предложения: едното е от самия него, подкрепено устно и от някои други парламентарни групи от опозицията; другото предложение е немотивирано направено от народния представител от земеделската парламентарна група г. Иван Гетов. По чл. 57 от правилника, разрешава се въпроса в случая така, че неговото предложение, като немотивирано и като предложение . . .

Г. Данаилов (д): Ама правителството трябва да каже кой дневен ред приема.

Председателстващ Х. Манолов: . . . за преминаване чисто и просто на дневен ред, трябва да се гласува на първо място и ако няма мнозинство, тогава ще гласуваме под ред другите предложения.

Който приемам предложението на народния представител г. Иван Гетов за минаване чисто и просто на дневен ред, моля, да вдигнат ръката. Мнозинство, Собранието приема.

Следующето предложение само по себе си пада. (Пререкание между земеделците и левицата)

Моля, г-да, оставете да прочета дневния ред за идущото заседание.

Министър М. Турлак: Другите интерпелации да останат за следущия четвъртък.

Председателстващ Х. Манолов: По предложение на г. министъра на финансите, другите интерпелации . . .

К. Пастухов (с): Искам думата за една минута.

Председателстващ Х. Манолов: По какво?

К. Пастухов (с): По повод дневния ред, който ще определяте.

Председателстващ Х. Манолов: По дневния ред или по повод дневния ред?

К. Пастухов (с): Да, по дневния ред.

Председателстващ Х. Манолов: Имате думата по дневния ред.

К. Пастухов (с): Г. г. народни представители! За днес беше насрочена и нашата интерпелация по прехраната, и г. председателствующия обяви отначалото на заседанието, че ще бъде разглеждана и туй; даже аз сметам, че ще бъде поставена на първо място.

Министър д-р Р. Даскалов: Ако сте съгласни, да продължим.

К. Пастухов (с): Моля, позволете ми да се изясня. От готовността на правителството да отговори на нашата ин-

терпелация прави заключение, че няма да има никакви причини Народното събрание и председателството да откажат, щото тя да бъде поставена на дневен ред не в следния четвъртък, който е ден определен за интерпелации, но да бъде поставена на дневен ред утре. Защо искам утре? Защото, както научаваме и както е традицията в нашето Народно събрание вече от ред години, за Димитровден си даваме няколко дневна почивка — сигурно и сега ще има една почивка от една седмица и значи, ако сега решим Народното събрание да остане интерпелацията за идния четвъртък, няма да има ден за заседание и въпроса ще се проточи до безкопечност. И без това нейното разглеждане е закъснело с много дни, защото, откакто личе сме я депозирали в бюрото на Камарата, има повече от 10 дена. Трябваше да се разгледа миналия четвъртък, и тогава бе определен ден от Народното събрание, но по причина на това, че требвало Събранието да участва в погребението на покойния министър Димитров — уважителна причина — заседанието не се състоя и интерпелацията се отложи за дневния ден. Днес по известни вече на вас причини ще се отложи пак за идущия четвъртък, когато няма да има заседание; значи, отлага се за неопределено време или се изоставя. Мисля, че въпросът е важен — засега прехраната на населението — няма други спешни въпроси за утрешното заседание, и аз ще моля Народното събрание да се съгласи с мене да приеме да бъде поставена на първа точка интерпелацията ни за утрешното заседание и да се разгледа тогава, защото вероятно утре ще бъде последното заседание. Нека не бъде всичко изоставено, както ни е обичая, защото не виждаме причини да отбегва кой да отговори на тази интерпелация и вобщо да си вземем некакво решение преди да се разотидем. Вие виждате, че въпроса за хлеба интересува всички, в София стават скандали и т. н.

Моля, прочее, приемете да бъде разглеждана утре интерпелацията ни, за да се изпълни едно доброволно поето от нас задължение.

Председателстващ Х. Манолов: Има думата по дневния ред народния представител г. Борис х. Сотиров.

Б. х. Сотиров (к): И ние молим Народното събрание да се съгласи, щото и нашата интерпелация да бъде сложена на разглеждане утре. Въпросът е спешен и аз моля да бъде разглеждан.

Председателстващ Х. Манолов: Има думата г. министъра на търговията, промишлеността и труда.

Министър д-р Р. Даскалов: Аз съм съгласен с г. Пастухов, че въпроса, който интересува техната интерпелация, и интерпелацията на г. г. комунистите е от много съществено значение и заради туй, моля ви, да се съгласите на разглеждане днес. Гетови сме, ако желаете, да продължим заседанието и да свършим и с тези въпроси.

От левицата: А-а-а!

Министър д-р Р. Даскалов: Но аз виждам, че не сте съгласни.

Б. х. Сотиров (к): Ние се съгласяваме.

Министър д-р Р. Даскалов: Утрешния или другия ден ние не можем да ги отделим за същата цел, защото си имаме други работи, и заради туй, моля ви, да се съгласите интерпелацията да я разгледаме в идущия четвъртък.

Г. Чешмеджиев (с): Тогава няма да има заседание.

Министър д-р Р. Даскалов: Тогава, другия четвъртък. Не можем да се съгласим, защото имаме друг дневен ред, който също така е спешен.

С. Костурков (р): Имате и ще дойде в събота, ще дойде в понеделник. (Некои народни представители излизат от залата)

Председателстващ Х. Манолов: Моля г. г. народните представители да не бързат да излизат. Да се гласува дневния ред и тогава да излизат.

Има две предложения по въпроса, кога да се разгледат интерпелациите по прехраната. Едното е от г. министра

на финансите, подкрепено в последствие от г. министъра на труда: този въпрос да се сложи на разглеждане в заседанието, което ще стане идущия четвъртък.

Г. Чешмеджиев (с): Тогава нема да има заседание.

Министър д-р Р. Даскалов: Тогава, следуюция четвъртък.

Председателстващ Х. Манолов: Има друго предложение от г. Пастухов, подкрепено от г. Борис х. Сотиров; то е: тези интерпелации да бъдат поставени за разглеждане в утрешното заседание.

Ще гласуваме под ред предложенията, както сж направили. Най-напред предложението на г. министра на финансите и г. министра на търговията, промишлеността и труда.

Като г. г. народни представители сметат тези интерпелации да се оставят за разглеждане идущия четвъртък или, ако тогава нема заседание — следуюция след него четвъртък, моля, да си вдигнат ръката. Мнозинство, Собранието приема.

Г. Чешмеджиев (с): Малцинство.

Председателстващ Х. Манолов: Моля, г. Чешмеджиев, искате още 10 минути да държим Собранието, за да броим гласовете ли?

Предлага се дневен ред за утрешното заседание:

1. Избор на бюро — председател и подпредседатели на Народното собрание.

2. Проверка на избора в Шуменската избирателна колегия.

3. Второ четене законопроекта за изменение чл. 326 от закона за митниците.

4. Второ четене законопроекта за признаване правата на техниците и пиротехниците, свързали през 1914 г. последния пълон технически курс при Софийския артилерийски арсенал и Софийския огнестрелен склад.

5. Първо четене законопроекта за туряне в действие височайшия указ № 75 от 1921 г. по ведомството на Министерството на войната.

6. Първо четене на законопроекта за допълнение на отдел IV на военносъдебния закон.

7. Първо четене законопроекта за рибарството.

Като приемат този дневен ред за утрешното заседание, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Собранието приема. Заседанието се вдига.

(Вдигнато в 8 ч. 35 м. вечерта)

Подпредседател: **Х. Т. МАНОЛОВ.**

Секретар: **И. ГЕТОВ.**

Зам.-началник на Степографското отделение: **Д. Антонов.**